

The Project Gutenberg eBook of Timon Ateenalainen, by William Shakespeare

This ebook is for the use of anyone anywhere in the United States and most other parts of the world at no cost and with almost no restrictions whatsoever. You may copy it, give it away or re-use it under the terms of the Project Gutenberg License included with this ebook or online at www.gutenberg.org. If you are not located in the United States, you'll have to check the laws of the country where you are located before using this eBook.

Title: Timon Ateenalainen

Author: William Shakespeare

Translator: Paavo Emil Cajander

Release date: April 10, 2006 [EBook #18144]

Language: Finnish

*** START OF THE PROJECT GUTENBERG EBOOK TIMON ATEENALAINEN ***

Produced by Tapio Riikonen

TIMON ATEENALAINEN

Kirj.

William Shakespeare

Paavo Cajanderin suomennos ilmestyi v. 1900.

Näytelmän henkilöt:

TIMON, ateenalainen ylimys.

LUCIUS, |

LUCULLUS, | Timonin imartelijoita.

SEMPRONIUS, |

VENTIDIUS, muuan Timonin valheystäviä.

APEMANTUS, äreä filosofi.

ALCIBIADES, ateenalainen sotapäällikkö.

FLAVIUS, Timonin hovimestari.

FLAMINIUS, |

LUCILIUS, | Timonin palvelijoita.

SERVILIUS, |

CAPHIS, |

PHILOTUS, |

TITUS, | Timonin velkojain palvelijoita.

LUCIUS, |
HORTENSIUS, |
Kaksi Varron palvelijaa.
Isidorin palvelija.
CUPIDO ja muita naamioita.
Kolme muukalaista.
Runoilija, maalari, kauppias ja helmiseppä.
Vanha ateenalainen.
Paashi.
Narri.
PHRYNIA, | Alcibiadeen rakastajattaria.
TIMANDRA |
Ylimyksiä, senaattoreja, sotamiehiä, varkaita ja seuralaisia.

Tapahtumapaikka: Ateenan kaupunki ja läheinen metsä.

ENSIMMÄINEN NÄYTÖS.

Ensimmäinen kohta.

Ateena. Sali Timonin talossa.

(Runoilija, maalari, helmiseppä, kauppias ynnä muita tulee eri haaroilla.)

RUNOILIJA.
Hyvää päivää!

MAALARI.
Hauskaa, että voitte hyvin.

RUNOILIJA.
En kaukaan nähnyt teitä. Mitä kuuluu?

MAALARI.
Tapaansa menee.

RUNOILIJA.
Niin, niin, tietävästi.
Mut jotain erikoista? Jotain kummaa
Ja ennen kuulumatonta? — Mut, nähkääs!
Rikkauden taika, tenhos tänne loihti
Nuo henget kaikki! Kauppiaan ma tunnen.

MAALARI.
Molemmat tunnen; helmiseppä toinen.

KAUPPIAS.
Oi, mikä kelpo herra!

HELMISEPPÄ.
Niinpä kyllä.

KAUPPIAS.
Mies verraton ja niinkuin harjoitettu
Hyvyyden juoksuun uupumattomaan:
Hän voiton vie —

HELMISEPPÄ.
Juveeli täss' on mulla.

KAUPPIAS.
Oi, näyttäkähän! Timonille varmaan?

HELMISEPPÄ.

Jos maksamaan hän suostuu; vaan se seikka —

RUNOILIJJA.

"Kun palkasta me halpuutt' ylistämme,
Niin tahraantuu sen oivan runon loisto,
Jonk' ylevyys on saapa."

KAUPPIAS (katsellen helmeä).

Varsin soma!

HELMISEPPÄ.

Ja kallis! Näettkö tuota vettä?

MAALARI.

Teit' innostuttaa varmaan joku teos,
Jonk' omistatte hänen armollensa.

RUNOILIJJA.

Niin, suustani kai pääsi jotain moista.
Runous on kuin pihka, joka tihkuu
Tuoreesta puusta. Piistä ei saa tulta,
Jos sit' ei iske; meidän jalo liekki
Itsestään syttyy ja, kuin virta, murtaa
Kaikk' esteet tieltään. — Mitä teill' on tuossa?

MAALARI.

Vain maalaus. — Milloin tulee kirja ulos?

RUNOILIJJA.

Suorastaan tarjouksen kantapäillä. —
Ah, näyttäkäähän tuota!

MAALARI.

Kaunis taulu.

RUNOILIJJA.

Niin on; tuo tuoss' on vallan verratonta.

MAALARI.

Jotenkin.

RUNOILIJJA.

Oivaa! Mikä sulon ilme
Tuoss' asennossa! Mitä sielun voimaa
Tuo silmä säihky! Mikä mielihaave
Huulilla noilla! Sanoin ihan voisi
Nuo mykät ruumiinliikkeet ilmituoda.

MAALARI.

Niin, elämää on hiukan jäljitelty.
Tuo ilme — onko hyvä?

RUNOILIJJA.

Toden totta,
Se voittaa luonnon; taiteen mahti tässä
Elävämp' on kuin itse elämässä.

(Muutamia senaattoreja kulkee näyttämän poikki.)

MAALARI.

Oh, sillä herralla on ystäviä!

RUNOILIJJA.

Ateenan senaattorit! — Miekkoiset!

MAALARI.

Kah, vielä lisää!

RUNOILIJA.

Sit' ystävien tulvaa, sitä virtaa! —
Kyhäyksessä tässä kuvaan miestä,
Jot' on tää mainen mailma täysin sylin
Hyväillyt, halaillut. Vapaata juontan'
Ei yksityisyys häiri, se vaan kiittää
Avaraa vahamerta;[1] ilki-isku
Ei pilkkuakaan suunnassani tahri,
Jok' ylvää kotkan lentoaan vaan lentää,
Jälkeensä jättämättä jälkeä.

MAALARI.

En ymmärrä.

RUNOILIJA.

Avaimen teille annan.

Niin, nähkääs, kaikki säädyt, kaikki luonteet, —
Niin hyvin liukkaat, taipuisat, kuin myöskin
Vakavat, jäykät, — palvelustaan tuovat
Näin Timonille. Miehen suuri rikkaus,
Jalohon auliuteen yhtyneenä,
Vetää ja häneen lemмен sitein kiintää
Sydämmet kaikenlaiset, peilirakkaast'
Imartajasta Apemantukseen,
Jok' itsens' inhomista rakastaapi
Ylitse kaiken; hänkin polveansa
Hänelle notkistaa ja tyyten palaa,
Timonin nyökkäyksest' autuaana.

MAALARI.

Näin heidän puhelevan keskenään.

RUNOILIJA.

Kuvailen, ett' on onnettaren istuin
Sorea, suuri kunnas; kunnaan juurell'
On kaikenlaista luonnetta ja kansaa,
Mi tämän pallon parmaill' ahertaapi,
Tilaansa parantaakseen; niiden keskeen,
Jotk' ylös tuohon vallattareen katsoo,
Timonin muotoisen ma miehen kuvaan,
Jot' onnettaren elfenluinen käsi
Luoksensa viittaa; tämä äkkilempi
Äkisti kaikki kilpailijat muuttaa
Orjiksi, käskyläiksi.

MAALARI.

Niinkuin naulaan!

Tuo kunnas, onnetar ja istuin, jonne
Viittaillaan yhtä kansan joukosta,
Jok' ylös onnen jyrkännettä kiipee
Kumarapäin, — tuo meidän taiteen alaan
Ois aivan omiaan.

RUNOILIJA.

Ei, kuulkaahan:

Nuo kaikki — äskeiset nuo kumppaninsa,
Moni ylempikin häntä — jäljiss' oiti
Hännystelevät, terveisillä käyvät,
Valavat korvaan pyhää kuiskutusta,
Siunaavat jalustintakin, ja ilmaa
Imevät hänen suustaan.

MAALARI.

Niin, ja sitten?

RUNOILIJA.

Kun onnetar, tuo häällyvä ja löyhä,

Pois työntää suosikin, niin koko liuta,
Jok' ylös vuoren huippuun käsin, polvin
Jälestä junnas, antaa miehen luistaa,
Hänt' yksikään ei sortumukseen seuraa.

MAALARI.

Tuo tavallista on. Voin esitellä
Sen seitsemänkin tapamaalausta,
Jotk' onnettaren äkkipuuskat kuvaa
Sanoja selvemmin. Mut hyvä oisi,
Jos Timon tietää sais, ett' ihmissilmä
On ennen nähnyt moisen kuperkeikan.

(Timon tulee seurueineen. Ventidiuksen palvelija on
puheissa hänen kanssaan.)

TIMON.

Vangittu, niinkö?

PALVELIJA.

Niin on, hyvä herra;
Ja velkomus on viisi talenttia.
Varat on heikot, velkamiehet tiukat.
Hän pyytää teiltä puoltokirjaa niille,
Jotk' ovat hänet vanginneet; on muuten
Hukassa toivo.

TIMON.

Jalo Ventidius!

En ole niitä, jotka luotaan viskaa
Hädässä ystävänsä. Hänet tunnen,
Hän jalo mies on, avun ansaitseva,
Ja saakin sen: lunastan hänet irti.

PALVELIJA.

Ijäti on hän kiitollinen teille.

TIMON.

Vie terveiseni: oiti lunnaat laitain,
Kun vapaa on hän, pyydä hänet tänne. —
Ei riitä se, ett' autat pystyyn heikon,
Tukea myöskin kaipaa hän. — Hyvästi!

PALVELIJA.

Oloinen onni teidän armollenne!

(Palvelija menee.)

(Vanha ateenalainen tulee.)

ATEENALAINEN.

Kuulehan, herra!

TIMON.

Puhu, hyvä vanhus.

ATEENALAINEN.

Lucilius on palvelija sulla.

TIMON.

Niin on, ja entä sitten?

ATEENALAINEN.

Jalo Timon,

Tykosi tänne kutsuta se mies.

TIMON.

Hän onko tässä saatossa? — Lucilius!

(Lucilius tulee.)

LUCILIUS.

Tass' olen, herra, nöyryn palvelijanne.

ATEENALAINEN.

Tuo mies, tuo passarisi, jalo Timon,
Talossain öisin liikkuu. Olen mies,
Jok' olen pienest' alkain ollut tarkka;
Paremmän minä perillisen vaadin
Kuin kupinkantajan.

TIMON.

No, entä sitten?

ATEENALAINEN.

Yks mull' on tytär, heimoa ei muuta,
Kenelle tavarani luovuttaisin.
On tyttö soma, tuskin naitava,
Ja kalliist' olen häntä kasvattanut
Paraimman mukaan. Nyt tuo käskyläsi
Lempiinsä hänet kietoo. Jalo herra,
Apusi suo, nuo käynnit hältä kiellä;
Ma koitin turhaan.

TIMON.

Mies on rehellinen.

ATEENALAINEN.

Nyt häll' on tilaisuus se näyttää, Timon;
Rehellisyydell' oma palkkans' olkoon,
Se älköön tytärtäni voiteksele.

TIMON.

Lempiikö tyttö häntä?

ATEENALAINEN.

Hän on nuori

Ja herkkä; oman nuoruutemme kiihko
Osoittaa kyllin, kuinka häälyvä
Se nuoruus on.

TIMON (Luciliukselle).

Sä lemmit tyttöä?

LUCILIUS.

Kyll', arvo herra, ja hän lempii mua.

ATEENALAINEN.

Jos luvattani naimisiin hän menee,
Niin — jumalat sen kuulko! — maantielt' otan
Ma perillisekseni mierolaisen,
Ja hänet hylkään.

TIMON.

Mitä annat hänelle,
Jos vaimoksi hän menee vertaiselleen?

ATEENALAINEN.

Heti kolme talenttia; vasta kaikki.

TIMON.

Tuo sievä mies mua palvellut on kauan;
Hänelle onnen hankin, sitä vaatii
Jo ihmisrakkaus. Työnnä hänelle tyttö;
Mink' annat sinä, saman minä annan,
Niin tasapainoss' ovat.

ATEENALAINEN.

Jalo herra,

Sanasi pidä, niin on tyttö hänen.

TIMON.

No, tuossa käteni ja miehen sana!

LUCILIUS.

Nöyrimmät kiitokseni, jalo herra!
Mik' onnen hyvyys osakseni tulkoon,
Niin teidän se on omaa.

(Lucilius ja vanha ateenalainen menevät.)

RUNOILIJA.

Työni ottaa
Suvaitkaa; onnea ja pitkää ikää!

TIMON.

Suur' kiitos! Minust' oiti saatte kuulla:
Ei, jääkää. — Mitä, ystävä, on sulla?

MAALARI.

Vain pikku kuva; pyydän, vastaan ottaa
Se suvaitkaa.

TIMON.

On kuva tervetullut.
Kuva on milt'ei tosi ihminen;
Näet, ihmistä kun epäarvo peijaa,
Niin on hän kuorta vain; nuo kuvat ovat
Mit' ovat luonnostaan. Ihailen työtäs;
Kuink' ihailen, sen kohta näet; varro,
Saat pian kuulla.

MAALARI.

Taivas teitä kaitkoon!

TIMON.

Hyvästi, herrat! Kätenne! Mut yhdess'
On meidän ruokailtava. — Juveelinne
On aivan pilattu.

HELMISEPPÄ.

Kuin? Hinnallako?

TIMON.

Pilattu ylenmäärin kiitoksilla.
Jos hinnan maksan ylistyksen mukaan,
Niin tulee matti taskuun.

HELMISEPPÄ.

Hinnan sille
On myyjä pannut; isäntää kun vaihtaa
Esineet yhdenarvoiset, niin arvo
Isännän mukaan on; te korotatte
Juveelin hinnan, sitä kantamalla.

TIMON.

Hyvinpä ivaat.

KAUPPIAS.

Eikä. jalo herra,
Yleisen kansanäänen vain hän lausuu,
Hän puhuu, mitä kaikki muut.

TIMON.

Kas, kuka tulee! Nuhteitako mieli?

(Apemantus tulee.)

HELMISEPPÄ.

Otamme niistä osamme.

KAUPPIAS.

Se mies

Ei ketään säästä.

TIMON.

Jalo Apemantus,

No, hyvää päivää!

APEMANTUS.

Säästä hyvä päivä

Siks, että minä jalo oon ja sinä

Timonin koira ja nuo konnat rehdit.

TIMON.

Sanotko: konnat? Sin' et heitä tunne.

APEMANTUS.

Eivätkö ole ateenalaisia?

TIMON.

Ovat oikein.

APEMANTUS.

Siis sanassani pysyn.

HELMISEPPÄ.

Tunnetteko minut, Apemantus?

APEMANTUS.

Sen tiedät: nimesi jo mainitsin.

TIMON.

Kopea olet, Apemantus.

APEMANTUS.

Varsinkin siitä, ett'en ole Timonin kaltainen.

TIMON.

Minne matka?

APEMANTUS.

Puhkaisemaan pääkalloa kunnan ateenalaiselta.

TIMON.

Siitä työstä olet kuoleman oma.

APEMANTUS.

Aivan oikein, jos laki tyhjästä määrää kuoleman.

TIMON.

Mitä pidät tästä kuvasta, Apemantus?

APEMANTUS.

Hyvää, sillä se ei tee mitään pahaa.

TIMON.

Eikö se ole hyvää työtä tehnyt, joka on sen maalannut?

APEMANTUS. Parempaa on se tehnyt, joka maalarin on tehnyt, ja kuitenkin on hänkin vain törkyistä porotyötä.

MAALARI.

Sinä olet koira.

APEMANTUS.

Äitisi on minun sukuani; mikä on hän, jos minä olen koira?

TIMON.

Tahdotko syödä päivällistä kanssani, Apemantus.

APEMANTUS.

En; minä en syö suuria herroja.

TIMON.

Jos sitä tekisit, niin pahoittaisit naiset.

APEMANTUS.

O! Nehän niitä suuria herroja syövät ja tulevat siitä suurimahaisiksi.

TIMON.

Sepä ruokoton käsitys!

APEMANTUS.

Niinkuin sinä sen käsität; pidä hyvänäsi.

TIMON.

Mitä pidät tästä juveelistä, Apemantus?

APEMANTUS.

En niin paljon kuin rehellisyydestä, joka ei vie ihmiseltä ropoakaan.

TIMON.

Mitä ajattelet sen maksavan?

APEMANTUS.

Se ei maksa ajattelemista. — Mitä kuuluu, runoseppä?

RUNOILIJA.

Mitä kuuluu, filosofi?

APEMANTUS.

Sinä valehtelet.

RUNOILIJA.

Etkö ole se?

APEMANTUS.

Olen.

RUNOILIJA.

Siis en valehtele.

APEMANTUS.

Etkö ole sinä runoseppä?

RUNOILIJA.

Olen.

APEMANTUS. Siis sinä valehtelet; silmäilehän vain viimeistä teostasi, jossa häntä kuvittelet arvoiseksi mieheksi.

RUNOILIJA.

Se ei ole kuvittelua; hän on se.

APEMANTUS. Hän on sinun arvoisesi, ja maksaa sinulle työstäsi; joka imartelua rakastaa, on imartelun arvoinen. Hyväinen taivas! Jospa olisin minä suuri herra!

TIMON.

Mitä silloin tekisit, Apemantus?

APEMANTUS. Samaa, mitä Apemantus nytkin tekee: vihaisin suurta herraa sydämmeni pohjasta.

TIMON.

Mitä? Itseäsikö?

APEMANTUS.

Itseäni.

TIMON.
Miksi?

APEMANTUS. Siksi, että koko vihainen mieleni olisi mennyttä, jos olisin suuri herra. — Olethan sinä kauppias?

KAUPPIAS.
Olen, Apemantus.

APEMANTUS.
Kauppa sinut hävittääköön, jos ei jumalat sitä tee.

KAUPPIAS.
Jos kauppa sen tekee, niin sen tekevät jumalat.

APEMANTUS.
Kauppa on jumalasi, ja jumalasi sinut hävittääköön!

(Torven toituksia; palvelija tulee.)

TIMON.
Ken siellä?

PALVELIJA.
Alcibiades seurueineen:
Noin kaksikymmeninen ratsasjoukko.

TIMON.
On talo heille auki; menkää vastaan. —
(Muutamia seurueesta menee.)
Nyt teidän täytyy jäädä puoliselle. —
Ei pois, ei, ennenkuin ma teitä kiitän;
Ja syötyämme näyttänette taulun. —
Iloista nähdä teitä. —
(Alcibiades tulee seurueineen.)
Terve, terve!

APEMANTUS.
Kas niin, nyt alkaa! — Kuivatkohon kihti
Ja rammatkoon nuo nöyrät jäsenenne!
Ne maireet konnat ystävytt' ei tunne,
Kaikk' on vain imarretta! Apinoiksi
Ja babiaaneiks ihmissuku taantuu.

ALCIBIADES.
Kaipuuni viihdytitte; katsettanne
Himolla ahmin.

TIMON.
Terve tuhannesti!
Suloista aikaa ennen eroamme
Kemuilla viettäkäämme. Sisään käykää!

(Kaikki menevät, paitsi Apemantus.)
(Kaksi ylimystä tulee.)

1 YLIMYS. Mik' aika päivästä', Apemantus?

APEMANTUS.
Aika
Vakaaksi tulla.

1 YLIMYS.
Siihen aina aikaa.

APEMANTUS.
Mut sinulla, sen vietävä, ei koskaan.

2 YLIMYS. Timonin juhlaanko sa menet?

APEMANTUS.

Menen

Näkemään, kuinka ruoka täyttää konnat
Ja viini kiihtää narrit.

2 YLIMYS. Hyvästi, hyvästi!

APEMANTUS.

Sin' olet narri,

Kun kahdesti tuon hyvästisi matkit.

2 YLIMYS. Miksi niin, Apemantus?

APEMANTUS. Olisit voinut toisen pitää itseäsi varten, sillä minä en aio sinulle semmoista antaa.

2 YLIMYS. Mene hirteen!

APEMANTUS. Enkä, mitään en tee sinun käskystäsi; sen neuvon voit antaa ystävillesi.

2 YLIMYS. Pois, senkin hämmästelevä koira, taikka potkaisen sinut ulos!

APEMANTUS.

Pakenen, niinkuin koira, aasin kavioita.

(Menee.)

1 YLIMYS.

Tuo ihmisyyden vastapuoli! Tulkaa;
Timonin antiutta maistelkaamme.
Hyvyyden sydämmeinkin se mies voittaa.

2 YLIMYS.

Tyhjentää: Plutus, kullan jumala,
Vain hänen voutins' on; ei sitä hyvää,
Jot' ei hän maksa seitsenkertaisesti;
Ei lahjaa, jost' ei ylenmääräist' anna
Hän vastalahjaa.

1 YLIMYS.

Häll' on jaloin sydän,
Mik' ihmist' ikänä on hallinnut.

2 YLIMYS. Eläköön onnessa ja kauan! Tulkaa.

1 YLIMYS. Teen seuraa teille.

(Menevät)

Toinen kohta.

Juhlahuone Timonin talossa.

(Meluavaa hoboijan soittoa. Suuret ruokapidot. Flavius ja muita palvelijoita. Sitten tulevat Timon, Alcibiades, Lucius, Lucullus, Sempronius ja muita Ateenan senaattoreja sekä Ventidius. Seuralaisia. Lopuksi kaikkien muiden jäljessä Apemantus, tyytymättömänä tapansa mukaan.)

VENTIDIUS.

Suurkunniaainen Timon, jumalat on
Isäni ikää muistaneet ja hänet
Ikuisen rauhaan vieneet. Autuaana
Hän erosi ja minut rikkaaks jätti.
Jaloa sydäntänne palkiten.
Nyt nöyrin kiitoksin ma kaksinkerroin
Talenttimäärän maksan, joka auttoi
Mun vapauteen.

TIMON.

Ei, kelpo Ventidius!
Näin ystävääne loukkaatte; ne annoin
Vapaasti lahjaks. Takaisin ken ottaa,
Hän todest' ei voi sanoa, ett' antoi.
En isoisien tapaa tohdi käyttää,
Vaikk' ihanalta rikkaan viat näyttää.

VENTIDIUS.
Mik' ylvä sydän!

(Kaikki luovat kunnioittavan katseen Timoniin.)

TIMON.
Kursaus, hyvät herrat,
Keksittiin siksi, että siitä kiillon
Sais himmit teot, ontot tervehdykset
Ja hyvät työt, jotk' aikeeseen jo ehtyy;
Mut tosi ystävyys ei moista kaipaa.
No, istukashan; suodummat te ootte
Mun rikkaudelleni kuin rikkaus mulle.

(Istuutuvat.)

1 YLIMYS. Siit', arvo herra, yksi tunnustus, —

APEMANTUS.
Haa! Tunnustus, ja sitten hirteen, niinkö?

TIMON.
Ah, Apemantus! — Ole tervetullut!

APEMANTUS.
En tuota tervetuletustas kaipaa;
Poisajettavaksi ma tulin tänne.

TIMON.
Hyi, raakalainen! Kovin moitittava
On luonteesi, ei miehellen se sovi.
Sanotaan: *ira furor brevis est*,
Mut tuopa mies on vihoissansa aina.
Hänelle valmistelkaa eri pöytä;
Ei seurasta hän huoli, eikä ole
Hän liioin sovelias ihmisseuraan.

APEMANTUS.
Omalla uhallasi jään siis tänne;
Teen huomioita; pidä varasi.

TIMON. Vähät minä sinusta välitän; olet ateenalainen. Ja sen vuoksi olet tervetullut. Minä en tahdo valtaani käyttää; toivon, että ruoka tukkii suusi.

APEMANTUS.
Sun ruokaasi ma inhon; kurkkuuni
Se istuisi, sill' imartaa en taida. —
Hyväinen taivas, mikä ihmisliuta
Syö Timonia, ja hän sit' ei näe!
Mua kaivelee, ett' yhden miehen vereen
Noin moni kastaa leipänsä ja — mikä
On hullumpaa — hän vielä heitä kāskee.
Ihmeeksi ihmiset viel' uskoo toistaan.
Ne oisi kutsuttavat ilman veistä,[2]
Niin ruoka säästyisi ja henki säilyis.
Esimerkiksi: tuo, joka häntä lähin
On pöydässä ja samaa leipää taittaa
Ja saastaa häntä samast' astiasta,
Murhaamaan hänt' on lähin. Moist' on nähty.
Jos suur'mies oisin, pitoloiss' en joisi;
Vois joku kurkunläppää sormitella;

Isoiset juokoot kaulavaruksella.

TIMON (eräälle vieraista).
Terveydexsenne! Kiertäköhön malja!

2 YLIMYS. Tätä suuntaa juoskoon!

APEMANTUS.

Tätä suuntaa juoskoon!
Haa! Reima mies! Hän tuntee aika vedet.
Nuo terveysmaljat aivan potilaiksi
Ne saavat, Timon, sun ja omaisuutes.
Tää täss' on liian heikko syntityöhön:
Tää kunnan vesi miest' ei ojaan kaada.
Ei ruokaani se raiskaa. Pidot röyhkät
Jumalten kiitokseen on liian pöyhkät.

(Apemantuksen ruokaluku.)

Jumalat, kultaa pyydä en,
Vain omaa hyvää anelen.
Niin tuhmaks älkää tehkö mua.
Ett' uskon valaa vannottua,
Ett' aatan luotan kyyneliin,
Tai koiran valhekuorsauksiin,
Tai tyrmäst' irti päästäjääni,
Tai ahdingossa ystävääni!
Aamen! Nyt alan työn:
Rikas syntiä tekee, minä juuria syön.
(Syö ja juo.)
Hyväksi olkoon hyvän sydämmesi, Apemantus!

TIMON.

Päällikkö Alcibiades, nyt on sydämmenne sodassa.

ALCIBIADES.

Sydämmeni on alati teille altis, arvo herra.

TIMON. Olisitte kai mieluummin vihollisten parissa aamiaisilla kuin päivällispidoissa ystävien kanssa.

ALCIBIADES. Jos ne ovat oikein verisen vereksiä, niin ei ole mikään herkku niiden vertaista; toivoisinpa parhaan ystäväni semmoisiin pitoihin.

APEMANTUS. Oi, jospa kaikki nämä imartelijat olisivat vihollisiasi, että voisit ne teurastaa ja sitten pyytää minua niitä nautitsemaan.

1 YLIMYS. Jos vain olisi meillä se onni, että kerrankin, armollinen herra, tahtoisitte koetella sydämmiämme, jotta saisimme ainakin osaksi osoittaa intoamme, niin pitäisimme itsemme iki-autuaallisina.

TIMON. Epäilemättä, hyvät ystävät, ovat itse jumalat niin säätäneet, että minulla on oleva paljon apua teistä. Kuinka olisitte muuten ystävikseni tulleet? Mitä varten olisi teillä tämä armas nimitys ennen tuhansia muita, jos ette olisi lähinnä sydäntäni? Olen itselleni teistä puhunut enemmän, kuin mitä häveliäästi itse voisitte puolestanne puhua; ja sen verran takaan teitä. Hyvät jumalat, ajattelen, miksi tarpeeksi meillä olisi ystäviä, jos emme koskaan niitä tarvitseisi? Nehän olisivat tarpeettomimpia olentoja maan päällä, jos emme milloinkaan niitä käyttäisi; olisivat niinkuin suloiset soittokoneet, jotka riippuvat seinässä koteloissaan ja itseensä kätkevät säveleensä. Olisinpa usein suonut olevani köyhempi, että voisin teitä lähemmäksi lähestyä. Me olemme luodut hyvää tekemään, ja mitä voimme paremmalla syyllä sanoa omaksemme kuin ystäviemme rikkauksia? Oi, mikä kallisarvoinen lohdutus, että on niin monta, jotka saattavat, niinkuin veljekset, vallita toinen toisensa omaisuutta! Oi, iloa, joka kuolee pois jo ennen kuin syntyikään! Silmäni eivät voi kyyneliään pidättää, näen ma; unohduttaakseni niiden heikkouden, juon terveydexsenne.

APEMANTUS.

Sinä itket, Timon, heitä juottaaksesi.

2 YLIMYS.

Noin meidän silmiss' ikään sikisi ilo,
Ja heti saalas esiin pulppusi.

APEMANTUS.

Ha! ha! Se oli äpärä se saalas.

3 YLIMYS. Todella, arvo herra, oikein hellyin.

APEMANTUS.

Oikeinko?

(Torventoitausta.)

TIMON.

Haa! Mitä toittaa torvi?

(Palvelija tulee.)

Mikä on?

PALVELIJA. Anteeksi, armollinen herra: siellä on muutamia naisia, jotka kiihkeästi pyytävät päästä sisään.

TIMON.

Vai naisia![3] He mitä haluavat?

PALVELIJA. Heillä on mukana edeskäypä, jonka on toimenä ilmoittaa heidän toivomuksensa.

TIMON.

No hyvä, sisään tulkoot!

(Cupido esiintyy.)

CUPIDO.

Arvoisa Timon, terve! Terve, kaikki

Hyvyytes nauttijat! — Viis aistia,

Sua haltijakseen tunnustain, on tullut

Sydäntäs aulist' onnittelemaan.

Maku, kuulo, tunto, haisti tänne saavat

Ja silmillesi hovit valmistavat.

TIMON. He ovat kaikki tervetulleet. Kohtelias olkoon vastaanotto. Soitto julistakoon heidät tervetulleiksi!

(Cupido poistuu.)

1 YLIMYS. Näette, kuink' on rakkaus teihin suuri.

(Soittoa. Cupido palaa, seurassaan amatsoneiksi puettuja naisia, jotka, kanteleet kädessä, tanssivat ja soittavat.)

APEMANTUS.

Hei, mikä turhuuden on saatto tuossa!

Ne tanssii! Hullupäitä naisia!

Vain pelkkää hulluutt' elämän on loisto,

Kun tuota vertaa öljyhyn ja juuriin.

Rupeemme narreiks ihan huviksemme;

Suu maireess', imeksimme ihmisiä,

Ja palkinnoksi heidän vanhuuteensa

Kateuden, vihan myrkyt oksennamme.

Ken eläissään ei sortunut, tai sorra?

Ken kuollessaan ei hautaan haavaa vie,

Jonk' ystäviltään sai? Varonpa, että

Tuo, joka edessäni tuossa tanssii,

Mua kerran polkee; moista tavataan;

Kun päivä laskee, ovi suljetaan.

(Herrat nousevat pöydästä, osoittaen Timonille syvintä kunnioitustaan; rakkautensa merkiksi ottaa kukin amatsonin, ja kaikki tanssivat, miehet naisten kanssa, pari iloista tanssia hoboijain soidessa.)

TIMON.

Ilomme ihannoitte, somat naiset,

Suloisen leiman suoden juhlallemme,
Jok' ei ois puolinkaan näin hemmyt ollut;
Te sille loiston annoitte ja arvon,
Näin sulostuttain oman keksintöni;
Ma siitä teitä kiitän.

1 NAINEN.

Arvo herra,
Parasta puolta kosketatte vain.

APEMANTUS. Niin kyllä, sillä huonoin puoli on likainen ja sietää tuskin koskettamista, luulisin.

TIMON.

Mitätön eine täällä vartoo, naiset;
Eteenne itse ottaa suvainnette.

NAISET.

Nöyrimmät kiitoksemme, jalo herra.

(Cupido ja naiset menevät.)

TIMON.

Flavius! —

FLAVIUS.

Mit', armo!

TIMON.

Tuo se pikku lipas.

FLAVIUS.

Kyll', arvo herra. (Syrjään.) Taaskin helmilöitä!
En tohdi oikkujansa vastustaa;
Pitäisi — mutta — ah! kun kaikki ehtyy,
Hän kyllä sois, ett' oisi vastus tehty.
Jos hyvydellä silmät seljäss' oisi,
Nujertaa noin ei kelpo miestä voisi.

(Menee.)

1 YLIMYS. Väkemme missä?

PALVELIJA.

Valmiit ovat, herra.

2 YLIMYS. Hevoiset esiin!

(Flavius tuo lippaan.)

TIMON.

Hyvät ystävät.

Sananen vielä! Pyydän, hyvä herra,
Minulle näyttäkää se kunnia,
Ett' arvoss' ylennätte tämän helmen.
Se viekää, pitäkää se, rakas herra.

1 YLIMYS. Velassa liian suuress' olen teille.

KAIKKI.

Olemme kaikki.

(Palvelija tulee.)

PALVELIJA.

Senaattoreita tuolla ratsailt' astuu;
Tulossa ovat tervehtimään teitä.

TIMON.

Erittäin tervetulleet!

FLAVIUS.

Suvaitkaatte,
Vain sana! Läheltä se koskee teihin.

TIMON.

Läheltäkö? Se säästä toiseen kertaan:
Nyt laita heille kelpo vastaanotto.

FLAVIUS (syrjään).
Tuskinpa tiedän, kuinka.

(Toinen palvelija tiilet.)

2 PALVELIJA.

Arvo herra,
Sulimman ystävyiden osoitteeksi
Nyt Lucius neljä lumiratsua
Hopeavaljainensa laittaa teille.

TIMON.

Ne mielist' otan; katson, että lahja
Rehellisesti palkitaan.

(Kolmas palvelija tulee.)

No, mitä?

3 PALVELIJA. Anteeksi, teidän armonne: herra Lucullus pyytää, että suvaitsisitte huomenna metsästä hänen kanssaan, ja lähettää teidän arvoisuudellenne kaksi paria susikoiria.

TIMON.

Ma tulen. — Ota vastaan ne, ja hyvin
Ne palkittakoon.

FLAVIUS.

Mihin tämä viekään!
Kestittää täytyy, rikkaat lahjat antaa.
Ja kaikki tyhjäst' arkusta! Ei tiedä
Hän koskaan varojansa, eikä siedä
Mun näyttää, kuink' on sydän hällä köyhä,
Kun sill' ei voimaa täyttää toiveitaan.
Niin yli varainsa hän lupaa, että
Puheensa kaikk' on velkaa; joka sana
On panttina; hyvyttään vielä koron
Niist' antaa hän; maat kirjoissa on heillä.
Jos virastani hyväll' irti oisin,
Ennenkuin minut karkoitetaan vallan!
Parempi ilman ruokaystävää,
Kuin että ruokit henkes väijyjää.
Sydäntä särkee isäntäni tila.

(Menee.)

TIMON.

Vääryyttä kovin teette itsellenne,
Jos arvoanne näin te alennatte.
Kas, tässä pikku ystävyiden lahja!

2 YLIMYS. Suurempi tavallist' on kiitokseni.

3 YLIMYS. Oi, hän on itse autiuden sielu!

TIMON.

Nyt muistan, herra, että tässä taannoin
Kehuitte raudikkoa ratsuani:
Se pitäkää, kosk' on se teille mieleen.

3 YLIMYS. Ma pyydän, jalo herra, anteeks suokaa.

TIMON.

Sanani saitte; tiedän, ettei muuta
Kehua oikein voi, kuin mitä mieli;
Omistani arvaan ystäväini halut;
Vakaasti haastan. Kohta teillä käyn.

KAIKKI YLIMYKSET.

Oi, kenpä oisi tervetulleempi!

TIMON.

Nää käynnit, teidän varsinkin, on mulle
Niin rakkaat, ett' en saata antaa kyllin.
Kuningaskuntia ma ystäville
Jaella voisin. — Alcibiades,
Sin' olet sotamies, siis harvoin rikas;
Mut hyvin se on tarpeen; kuolleissa
On elatukseksi ja sotakenttä
Maatilukseksi.

ALCIBIADES.

Aika sottakenttä!

1 YLIMYS. Velassa suuress' ollaan teille.

TIMON.

Samoin

Minäkin teille.

2 YLIMYS.

Ikikiitolliset.

TIMON.

Samaten minä. — Tulta, lisää tulta!

1 YLIMYS.

Oleva onni, kunnia ja rikkaus
Ain' olkoon osananne, jalo Timon!

TIMON.

Hyväksi ystäville.

(Alcibiades ja ylimykset menevät.)

APEMANTUS.

Sitä hommaa!

Pään nyökkäystä ja hännän hieputusta!
Nuo koipitemput tokko kulungeitaan
Ne kannattavat? Ystävyys on rapaa;
Ei pitäis vilpill' olla jalka vapaa.
Nuo kunnan narrit maire kieli pettää.

TIMON.

No, Apemantus, jos et noin ois juro,
Niin saisit jotain.

APEMANTUS.

Min' en huoli mistään;
Jos lahjot minutkin, niin sulla yhtään
Ei soimaajaa, ja syntiin yhä vaivut
Niin kauan annat, varon, että kohta
Pois papereilla itsesikin annat.
Miks kemut, kestit nuo ja turhat loistot?

TIMON.

Jos noin sa moittit seuraelämää,
Niin, totta vieköön, sinusta en huoli.
Hyvästi! Toiste laula toista virttä!

(Menee.)

APEMANTUS.

Et tahdo mua kuulla, — etkä saakaan!
Taivaasi suljen. Kuink' on ihmis-parka
Neuvoille, vaan ei mairehelle arka!

(Menee.)

TOINEN NÄYTÖS.

Ensimmäinen kohtaus.

Huone erään senaattorin talossa.
(Senaattori tulee, paperi kädessä.)

SENAATTORI.

Tää viisituhat, — yhdeksän on Varron
Ja Isidorin saatava, — mun lisäksi —
Siis viisikolmatta. — Näin hurjistella
Ja tuhlata! Ei kestä tuo, ei miten.
Jos kultaa kaipaat, mierolt' ota koira
Ja Timonille vie; se poikii kultaa.
Jos tahdot ratsustasi kaksikymment'
Upeempaa saada, vie se Timonille,
Niin oiti oiva ratsuja se varsoo.
Ei vartijata portilla, ei muuta
Kuin muuan hymysuu, mi sisään kutsuu
Kaikk' ohikulkijat. Ei, tää ei kestä;
Ei tässä järki varmaa pohjaa keksi.
Hoi, Caphis! Caphis!

(Caphis tulee.)

CAPHIS.

Mitä käskette?

SENAATTORI.

Käy vaippasi, ja Timonille riennä:
Kiristä saatavani; älä välty,
Jos estelee; älä ällisty, jos sanoo:
"Terveiset herrallesi" — näin heilutellen
Kädessään lakkiaan; — ei, virka hälle,
Että itse ahtaall' olen; velkojani
Hyvittää täytyy; määrääik' on mennyt,
Ja viipy tuo on luoton multa vienyt;
Rakastan häntä, kunnioitan häntä,
Mut sormestaan en päätäni voi antaa;
Pikainen tarve on; ei verukkeet,
Ei kiertelevät sanat mua auta,
Ei, rahat oiti käteen. Mene matkaan,
Ja näytä oikein tuiman tuimaa naamaa,
Kuin karhu ainakin; näet, pelkään, että,
Jos joka sulka omaan pannaan siipeen,
Vain alaston on linnunpoika Timon,
Vaikk' ylväs on kuin Phoenix nyt. Pois matkaan!

CAPHIS.

Ma menen, herra.

SENAATTORI.

Ma menen, herra? Velkakirjat mukaan,
Ja hoksaa päivänmäärä.

CAPHIS.

Kyllä.

SENAATTORI.

Mene!

(Menevät.)

Toinen kohtaaus.

Sali Timonin asunnossa.

(Flavius tulee, useita maksulaskuja kädessä.)

FLAVIUS.

Ei mielt', ei malttia, vaan aina hurja!
Ei tietää tahdo, miten varat riittää,
Ei humun tulvaa hillitä; ei kysy.
Mihinkä kaikki menee, eikä huoli
Hakea neuvoa! Ei ole moista
Niin hyvää ja niin mieletöntä toista.
Kuin käynee? Hän ei kuule, kunnes tuntee.
Luen hälle lain, kun metsältä hän palaa.
Hyi, hyi, hyi, hyi!

(Caphia sekä Isidorin ja Varron palvelijat tulevat.)

CAPHIS.

Hei, Varro, hyvää iltaa!

Rahaako vaadit?

VARRON PALVELIJA.

Sama sun lie toimes!

CAPHIS.

Niin on; — ja sinun, Isidor?

ISIDORIN PALVELIJA.

Niin oikein.

CAPHIS.

Jos vaan ois rahat kourassa!

VARRON PALVELIJA.

Ma varon, —

CAPHIS.

Kas, tuossa tulee armollinen herra.

(Timon, Alcibiades ja ylimyksiä tulee.)

TIMON.

Nyt syödään, Alcibiades, ja sitten
Lähdemme jälleen. — Minulle? Ja mitä?

CAPHIS.

Tää velkakirja, herra. —

TIMON.

Velkakirja?

Mist' olet?

CAPHIS.

Täältä Ateenasta, herra.

TIMON.

No, mene hovimestarini luokse.

CAPHIS.

Anteeksi, herra: kuukauden jo ajan

Lykännyt päivästä' on hän päivään maksun.
Tärkeistä syistä herrani on pakko
Omansa vaatia; siis nöyrästä' anoo,
Että, ylevänä tässä niinkuin muussa.
Velkanne suoritatte.

TIMON.

Ystäväni,
Ma pyydän, tule huomenaamulla.

CAPHIS.

Ei, herra, —

TIMON.

Muista paikkas, ystäväni.

VARRON PALVELIJA.

Min' olen Varron mies, —

ISIDORIN PALVELIJA.

Ma Isidorin;

Pikaista maksua hän nöyrästä' anoo.

CAPHIS.

Jos isäntäni puutteen tietäisitte, —

VARRON PALVELIJA.

Kuus viikkoa jo maksettaviss' ollut, —

ISIDORIN PALVELIJA.

Pois minut laittoi hovimestarinne;

Nyt käsky kääntyä on suoraan teihin.

TIMON.

Oi, antakaahan minun hengähtää! —

Edeltä menkää, herrat, olkaa hyvät;

Jälestä oiti tulen. —

(Alcibiades ja ylimykset menevät.)

Tänne, Flavius!

Miks näin mua julkiääneen ahdistellaan

Sitoumusten laiminlyömisestä

Ja veloist' aikaa maksettavista?

Se kunniaani loukkaa.

FLAVIUS.

Kuulkaa, herrat.

Sopiva nyt ei aika moiseen toimeen.

Siks malttakaatte, että on ruokailtu,

Jott' ilmoittaa saan hänen armollensa

Syyn viivyntään.

TIMON.

Se tehkää, ystävät! —

Hyvästi heitä kestittäköön!

(Menee.)

FLAVIUS.

Tänne!

(Menee.)

(Apemantus ja narri tulevat.)

CAPHIS. Malttaka, tuossa tulee narri Apemantuksen kanssa; ehkä laskemme pikku pilaa heidän kanssaan.

VARRON PALVELIJA.

Hirteen koko mies! Hän meitä vain haukkuu.

ISIDORIN PALVELIJA.
Rutto sen koiran syököön!

VARRON PALVELIJA.
Mitä kuuluu, narri?

APEMANTUS.
Puheletko varjosi kanssa?

VARRON PALVELIJA.
En puhu sinulle.

APEMANTUS.
Et, vaan itsellesi. — (Narrille.) Tule pois!

ISIDORIN PALVELIJA (Varron palvelijalle).
Siinä jo sait narrin niskoillesi.

APEMANTUS.
Vielä seisot yksinäsi; etpähän vielä häntä saanut.

CAPHIS.
Kuka on nyt narri?

APEMANTUS. Se, joka teki viime kysymyksen. — Katalat konnat ja korkurien käskyläiset! Kullan ja puutteen yhteen parittajat!

KAIKKI PALVELIJAT.
Mitä olemme, Apemantus?

APEMANTUS.
Aaseja.

KAIKKI PALVELIJAT.
Miksi niin?

APEMANTUS.
Siksi, että kysytte minulta, mitä olette, ettekä itse tunne itseänne.
— Puhuttele heitä, narri.

NARRI.
Kuinka voitte, hyvät herrat?

KAIKKI PALVELIJAT.
Suur' kiitos, hyvä narri. Kuinka voi sinun emäntäsi?

NARRI. Hän paraikaa panee vettä tulelle, kaltatakseen teidän kaltaisia kukonpoikia. Haluaisin nähdä teitä Korintissa.[4]

APEMANTUS.
Hyvä! Paljon kiitoksia!

(Paashi tulee.)

NARRI.
Nähkääs, tuossa tulee emäntäni paashi.

PAASHI (narrille).
No, mitä kuuluu, kapteeni? Mitä sinä teet tässä viisaassa seurassa?
— Kuinka sinä voit, Apemantus?

APEMANTUS. Voi, jospa olisi minulla vitsa suussa, että voisin sinulle vastata oikein tuntuvasti.

PAASHI. Apemantus hyvä, lue minulle näiden kirjeiden päällekirjoitukset: en tiedä, mikä on millekin.

APEMANTUS.
Etkö osaa lukea?

PAASHI.
En.

APEMANTUS. Ei siis paljo oppia kuole sinä päivänä, jolloin sinut hirtetään. Tuo on herra Timonille; tuo Alcibiadeelle. Mene! Äpäränä sinä synnyit, ja parittajana sinä kuolet.

PAASHI. Sinä olet koirana penikoittu, ja nälkään sinä kuolet kuin koira. Älä vastaa; minä olen jo tiessäni.

(Menee.)

APEMANTUS.

Ihan noin sinä armoa pakoon juokset. — Narri, minä seuraan sinua Timonille.

NARRI.

Jätätkö minut sinne?

APEMANTUS.

Jos Timon jää kotiin. — Te kolme palvelette kolmea korkuria, niinkö?

KAIKKI PALVELIJAT.

Niin kyllä; vaan he voisivat paremmin palvella meitä.

APEMANTUS.

Sitä minäkin, — ei voisi pyöveli koskaan paremmin palvella varasta.

NARRI.

Oletteko te kolmen korkurin käskyläisiä?

KAIKKI PALVELIJAT.

Olemme, narri.

NARRI. Luulenpa, ettei ole sitä korkuria, jolla ei olisi narria käskyläisenä. Minun emäntäni on hänkin niitä, ja minä olen hänen narrinsa. Kun teidän herroiltanne halutaan lainaa, niin tullaan alakuloisina ja lähdetään pois iloisina; vaan minun emäntäni taloon tullaan iloisina ja lähdetään pois alakuloisina. Syy siihen?

VARRON PALVELIJA.

Voisin mainita yhden.

APEMANTUS. No tee se, että saisimme oikein oppia tuntemaan huorimuksen ja konnan, vaikka kyllä sinä et muutenkaan tule sen paremmasta käymään.

VARRON PALVELIJA.

Mitä on huorimus, narri?

NARRI. Narri hyvissä vaatteissa ja hieman sinun näköisesi. Se on henki; milloin se ilmestyy ylhäisenä herrana, milloin lainoppineena, milloin filosofina, jolla, paitse sitä yhtä keinotekoista kiveä, on kaksi lisää. Sangen usein se on ritarinkin näköinen, ja ylipäänsä kaikessa asumuodoissa, missä ihminen kahdeksankymmenen ja kolmentoista ikävuoden välillä liikkuu, tämä henki kummittelee.

VARRON PALVELIJA.

Sinä et ole kokonaan narri.

NARRI. Etkä sinäkään kokonaan viisas; sinusta puuttuu älyä yhtä paljon, kuin minussa on narriutta.

APEMANTUS.

Tuota vastausta ei olisi Apemantus hävennyt.

KAIKKI PALVELIJAT.

Tilaa, tilaa! Tässä tulee herra Timon.

(Timon ja Flavius palaavat.)

APEMANTUS.

Tule kanssani, narri, tule!

NARRI. Minä en aina seuraa rakastajaa, vanhinta veljeä ja vaimoa, mutta joskus filosofia.

(Apemantus ja narri menevät.)

FLAVIUS.

Edeltä menkää; kohta olen valmis.

(Palvelijat menevät.)

TIMON.

Sinua kummastelen; miks et ennen
Tilaani täysin mulle selviteltyt,
Ett' oisin menot voinut sovittaa
Tulojen mukaan?

FLAVIUS.

Ette mua kuullut,
Vaikk' usein kyllä yritin.

TIMON.

Niin, niin,
Kentiesi joskus tilaisuutta käytit,
Kun karkoitti sun pois mun paha pääni;
Ja nyreyden tään nyt tahdot panna
Tekosi kaunisteeksi.

FLAVIUS.

Rakas herra,
Monasti laskin etehenne laskut;
Te työnsitte ne pois ja sanoitte
Rehellisyytteni luottavanne.
Kun käskitte mun pikku lahjast' antaa
Ties mitä, puistin päätäni ja itkin;
Pyysinpä, että vastoin valtatapaa
Visumpi oisitte; sain useinkin
Kovia nuhteita, kun huomauttaa
Ma tohdin rikkautenne luodetta
Ja velkojenne vuosta. Rakas herra,
Nyt kuulette, kun myöhäist' on; siis kuulkaa:
Kaikk' omaisuutenne ei puoliin riitä
Nykyisten velkojenne maksamiseen.

TIMON.

Tilani myytä.

FLAVIUS.

Panttina on kaikki,
Kalua mennyttäkin useammat:
Ei loput riitä tukkimahan suuta
Nykyisten velkain; uutta tulee myötään.
Mitenkä loma täytetään? Ja mikä
Lopuksi meidät perii?

TIMON.

Tilukseni
Ain' ulottuivat Lacedaemoniin.

FLAVIUS.

Oi, herra, maailma on pelkkä sana
Jos teidän ois se, pois sen antaisitte,
Niin, hengenvedoss' ihan.

TIMON.

Totta puhut.

FLAVIUS.

Jos vilpist' epäilette hallintaani,
Niin ankarimpain tuomarien eteen
Tilille minut viekää. Taivas tietköön:
Kun kaikki aitat ahnast' oli syöjää
Täpöisen täynnä, juoppoin viiniuhrit
Kun juoksi holveissa, kun tulet loisti
Ja soitto helkkyi joka huoneessa,
Niin vuolaan hanan luona minä istuin

Ja silmän' annoin vuotaa.

TIMON.

Vaiti, vaiti!

FLAVIUS.

Oi, taivas, huusin, kuinka hän on hyvä!
Kuin monta makupalaa nytkin orjat
Ja norkot ahmi! Ket' ei omaa Timon?
Kenen ei sydän, miekka, pää ja kulta
Timonin omaa ole, Timonin,
Kuninkaallisen, suuren Timonin?
Kun poiss' on kulta, joka kehut osti,
Niin vait on suukin, joka kehut lauloi;
Kun pidot päättyy, ystävätkin häättyy;
Vain talvipäivä, niin ne sääsket turtuu.

TIMON.

Vait! Lopeta jo saarnasi! En ole
Ma konnamaiseen tuhlaukseen syypää;
Älytön lienen ollut, vaan en halpa.
Miks itket? Puutut tuntoa, jos luulet,
Ett' ystäviä minä puutun. Malta:
Jos avaan ystävyiden viinileilit
Ja koittelen sen voimaa lainaamalla,
Niin yhtä vapaast' ystävien varaa
Ma käyttää voin, kuin sinä tässä haastat.

FLAVIUS.

Kokemus uskoanne vahvistakoon!

TIMON.

On tavallaan tää puute ihanaakin
Ja siunaukseksi: sen kautta koittaa
Voin ystäviäni. Koht' erhees huomaat
Ja näet, ett' olen ystävästä rikas. —
Flaminius! Servilius! Hoi, tänne!

(Flaminius, Servilius ja muita palvelijoita tulee.)

PALVELIJA.

Mit', armollinen herra!

TIMON.

Menkäätte, — sinä Luciuksen luokse, —
Sa Luculluksen; olin hänen kanssaan
Metsällä eilen; — sinä Semproniuksen.
Tervehtikää ja sanokaa, ett' ylväs
Ma olen, kun sain tilaisuutta pyytää
Vähäistä lainaa heiltä. Pyytää voitte
Noin viisikymment' ehkä talenttia.

FLAMINIUS.

Käskynne mukaan, armollinen herra.

FLAVIUS (syrjään).

Vai Luciusko ja Lucullus? Hm!

TIMON (toiselle palvelijalle).

Ja sinä senattorien luo ja pyydä —
Kosk' yhteishyvää autoin, niin he tuota
Ei kieltäne, — ett' oiti lähettävät
Tuhannen talenttia.

FLAVIUS.

Rohkeninpa —

Kosk' on se yleistapaa, — käyttää heillä
Sinettiänne sekä nimeänne;

Mut päätään he vain puistivat, ja tyhjin
Palasin toimin.

TIMON.

Mitä? Tottako?

FLAVIUS.

He vastasivat niinkuin yhteen ääneen:
"Ei ole varaa" — "matti kukkarossa" —
"Ei voi, jos tahtoisikin" — "surku miestä" —
"On kunnan mies" — "he soisivat" — "ei varmaa" —
"Jotakin viall' on" — "voi nyrjähtyä
Jalokin mies" — "Jos kaikk' ois hyvin" — "sääli!"
Näin kuivin katkelmin ja karsain katsein
Kävivät muihin toimiin, sain vain kuivan
Päännyökkäyksen ja kylmän hatunnoston,
Niin että sana kielelleni jäätty.

TIMON.

Jumalat taivaan, heitä palkitkaa! —
Iloinen ollos, mies! Noill' ukkoräivill'
On kiittämättömyys vain luonnon vamma;
Verensä hyistä on, se virtaa tuskin,
Eik' ole hyvää; heiss' ei hyvyytt' ole;
Ja luonto maata kohden painuessaan,
On tylsä, raskas niinkuin matkan määrä. —

(Toiselle palvelijalle.)

Käy Ventidiuksen luo. —

(Flaviukselle.)

Oi, älä sure!

Sin' olet kunnan mies; sen sanon suoraan;

Ei tahraa sinussa. —

(Palvelijalle.)

Ventidius hiljan

Isänsä hautasi ja perinnöksi
Sai varat suuret; kun hän oli köyhä
Ja velkavankina ja ystävittä,
Ma häntä viidell' autoin talentilla,
Vie terveiset ja pyydä huomauttaa,
Ett' tosi pakost' ystävänsä velkoo
Nyt noita talentteja. —

(Flaviukselle.)

Niillä maksa

Pahimmat velkojat. Se aatos pois,
Ett' ystäviins' ei Timon luottaa vois!

FLAVIUS.

Se hyvyyden ois loukkausta syvää:
Ken itse hyvä, uskoo muista hyvää.

(Menevät.)

KOLMAS NÄYTÖS.

Ensimmäinen kohtaus.

Huone Lucullan talossa.

(Flaminius odottamassa; palvelija lähestyy häntä.)

PALVELIJA.

Olen tulosi herralleni ilmoittanut; hän tulee kohta tänne.

FLAMINIUS.

Kiitoksia!

(Lucullus tulee.)

PALVELIJA.

Tässä on herrani.

LUCULLUS (syrjään). Joku Timonin palvelijoita! Lahja varmaankin! Hm! se käy toteen: näin viime yönä unissani hopeisen vadin ja kannun. — Flaminius kunnan Flaminius, vallan erinomaisen tervetullut! — Tuo meille viiniä! (Palvelija menee.) — Ja kuinka voi se kunnianarvoisa, ylevämielinen, aimo Ateenan valio, sinun hyvä ja lempeä herrasi ja isäntäsi?

FLAMINIUS.

Hänen terveytensä on hyvä.

LUCULLUS. Varsin hauskaa, että hänen terveytensä on hyvä. Ja mitä sinulla on tuossa kaapusi alla, Flaminius poikaseni?

FLAMINIUS. He, ei muuta mitään kuin tyhjä lipas, jonka herrani puolesta pyytäisin teidän armoanne täyttämään; hän olisi kiireesti ja kipeästi viidenkymmenen talentin tarpeessa, ja pyytäisi teidän armoanne hänelle ne lainaamaan, täydesti luottaen pikaiseen apuunne.

LUCULLUS. Niin, niin, niin, niin; — täydesti luottaen, niinkö sanoo? Voi, sitä hyvää herraa! Jalo ja kunnan mies hän on, jos vain ei eläisi niin ylöllisesti. Tuon tuostakin olen hänen luonaan päivällisillä ollut ja sanonut sen hänelle, ja tullut taas illalliselle, vain saadakseni häntä säästäväisyyteen, mutta hän ei ole mitään neuvoa totellut eikä onkeensa ottanut varoittavia käyntejäni. Joka ihmisellä on vikansa, ja jalomielisyys on hänen vikansa: olen sen hänelle sanonut, vaan en ole saanut häntä siitä luopumaan.

(Palvelija palaa, tuoden viiniä.)

PALVELIJA.

Teidän armonne, tässä on viini.

LUCULLUS.

Flaminius, olen aina sinua pitänyt älykkäänä miehenä. Saas tästä!

FLAMINIUS.

Teidän armonne, suvaitsette vain niin sanoa.

LUCULLUS. Olen aina huomannut, että sinulla on terävä ja sukkela pää — sanon, niinkuin asia on — että älyt järkisyitä, voit mukautua aikaan, jos aika mukaantuu sinuun; kaikki hyviä ominaisuuksia. — (Palvelijalle.) Mene tiehesi sinä! (Palvelija menee.) — Tule lähemmäksi, kunnan Flaminius! Herrasi on antelias mies; mutta sinä olet järkevä ja tiedät varsin hyvin, vaikka tuletkin luokseni, että näinä aikoina ei sovi rahalainoja antaa pelkän ystävyyden nojalla, ilman vakuutta varsinkaan. Tuossa kolme kolikkoa sinulle; ummista silmäsi, poikaseni, ja sano, ettet nähnyt minua. Hyvästi!

FLAMINIUS.

Mitä? Onko maailma niin muuttunut?

Me eläväiset elämmekö vielä?

Pois, musta halpuus, hempijäsi luo!

(Viskaa rahat maahan.)

LUCULLUS.

Ha, ha! Nyt näen, että olet narri ja aivan omiasi herrallesi.

(Menee.)

FLAMINIUS.

Ne nuokin rovat sua kärventäkööt!

Sulattu kulta kadotukses olkoon,

Sa ystävän vain paise, et hän itse!

Niin heikko, maidokasko ystävyyden

On sydän, että kahdess' yössä myrtyy?

Jumalat! Herrani nyt vihan tunnen!

Tuon kunnan konnan vatsan vielä täyttää

Timonin ruoka; hyödyttää se voiko

Ja ravita, kun myrkyks syöjä muuttui?

Oo! Tauti siitä hälle koitukoon!
Ne elinneeet, jotka Timon maksoi,
Ne kuolintaudiss' älkööt hoivaa suoko,
Mut älkööt hälle kuolemaakaan tuoko!

(Menee.)

Toinen kohtaus.

Katu.

(Lucius tulee, seurassaan kolme muukalaista.)

LUCIUS. Kuka? Jalo Timonko? Hän on erittäin hyvä ystäväni ja kunnioitettava ylimys.

1 MUUKALAINEN. Mekään emme hänestä muuta tiedä, vaikka emme häntä tunnekaan. Mutta voin teille sanoa yhden asian, jonka olen yleisen huhun kautta kuullut: Timonin onnelliset päivät ovat olleet ja menneet, ja hänen rikkautensa rupeaa kutistumaan.

LUCIUS.

Joutavia! Älkää luulkokaan: häneltä ei koskaan raha puutu.

2 MUUKALAINEN. Uskokaa pois, herra: äskettäin oli muuan hänen palvelijoistaan herra Luculluksen luona ja pyysi lainaksi niin ja niin monta talenttia; hän oikein kättämällä kätti ja osoitti mikä pakko häntä siihen vaati, ja sai kuitenkin kiellon.

LUCIUS.

Mitä?

2 MUUKALAINEN. Niinkuin sanoin: kiellon.

LUCIUS. Sepä outoa ja kummaa! Jumalten nimessä, tuota oikein häpeän! Kiellon tuolle kunnan miehelle! Se ei osoita suurta kunniantuntoa. Itse puolestani täytyy minun tunnustaa, että olen häneltä ottanut vastaan pieniä suosionosoituksia, niinkuin rahaa, hopeakatuja, jalokiviä ja muuta joutavaa, joka ei ole verrattavakaan tuon toisen saamisiin; kuitenkin, jos olisi hän sivuuttanut hänet ja kääntynyt minun puoleeni, en olisi ikipäivinä noita talenteja häneltä kieltänyt.

(Servilius tulee.)

SERVILIUS. Kah, mikä onni, tuossapa hänen armonsa onkin! Olen hiki päästä juossut häntä tavatakseni. — (Luciukselle.) Armollinen herra, —

LUCIUS. Servilius! Hauska tavata. Hyvästi! Tervehdä arvoisaa kunnan isäntääsi, minun oivallisinta ystävääni.

SERVILIUS.

Teidän armonne luvalla, minun herrani lähetti, —

LUCIUS. Mitä hän lähetti? Olen tuolle herrallesi jo niin suuressa kiitoksen velassa; aina hän vaan lähettää. Kuinka voin häntä kiittääkään, sano se. Ja mitä hän nyt taas lähettää?

SERVILIUS. Hän nyt vain lähettää pienen kiireellisen pyynnön teidän armollenne, että suvaisitte hetken tarpeeseen lainata hänelle noin viisikymmentä talenttia.

LUCIUS.

Nyt hänen armonsa vain laskee pilaa;
Satoja, tuhansia hält' ei puutu.

SERVILIUS.

Nyt toki hältä vähempikin puuttuu;
Jos ehdoton ei tarve hällä ois,
En hetkinkään näin kiusaamalla kiusais.

LUCIUS.

Puhutko täyttä totta, Servilius?

SERVILIUS.

Niin, täyttä totta, kautta sieluni!

LUCIUS. Minä senkin pahuksen otus, kun saatoin itseni rahasta tyhjäksi näin otolliseen aikaan, jolloin

olisin voinut ilmetä kunnan miehenä! Mikä onneton sattumus, että juuri eilispäivänä tulin ostaneeksi pientä joutavaa ja näin menettäneeksi suuren osan kunniaani! Servilius, jumalien edessä vannon, että nyt en voi auttaa; senkin tyhmä otus, sanon vieläkin! Olin ihan aikeissa itse kääntyä Timonin puoleen, sen nämä herrat tässä voivat todistaa; mutta nyt en soisi, en koko Ateenan aarteista, että olisin sen tehnyt. Monet monituiset terveiset hyvälle armolliselle herrallesi! Toivon, että hänen armonsa suvaitsee ajatella mitä parahinta minusta, vaikka en voikaan nyt kiitollisuuttani osottaa. — Ja sano hänelle minun puolestani, että katson mitä suurimmaksi onnettomuudekseni, etten voi tehdä mieliksi näin kunnianarvoiselle ylimykselle. Servilius hyvä, tahdotko osoittaa minulle sen verran ystävyyttä, että kerrot hänelle minun omat sanani?

SERVILIUS.

Kyllä, herra, sen teen.

LUCIUS.

Hyvän saat palkinnon, siitä pidän huolta, Servilius. —

(Servilius menee.)

Sanoitte totta: Timon kutistuu;

Mies mennyt on, kun luotto kukistuu.

(Menee.)

1 MUUKALAINEN. Hostilius, huomasiitko!

2 MUUKALAINEN.

Liian hyvin.

1 MUUKALAINEN.

Se maailman on henki: samaa maata

On kaikki mairijat. Sit' ystäväkses

Sanoa voitko, joka samaan kuppiin

Palaansa kastaa? Timon, tiedän mä,

Miehelle tuolle oli niinkuin isä.

Sen luottoa hän tuki kukkarollaan,

Taloutt' auttoi, palkollisten palkat

Varoistaan maksoi; jos hän joi, niin aina

Timonin hopeihin hän huulin koski;

Ja sentään — mikä julmus ihminen,

Kun kiittämättömyys sen otsall' asuu! —

Nyt hältä kieltää, varoihinsa nähden,

Mit' armelias antaa kerjääjälle.

2 MUUKALAINEN. Oi, tuosta hurskaus huokailee.

1 MUUKALAINEN.

En itse

Timonilt' ole koskaan mitään saanut,

En hänen hyvyksiään maistanutkaan,

Ett' olla voisin ystävä. Mut vannon:

Sen miehen jalouden ja ylvään kunnan

Ja kunniakkaan vaelluksen tähden,

Jos puutteessaan hän kääntynyt ois minuun.

Omani kaiken alttiiks oisin pannut

Ja hälle paluuttanut osan parhaan;

Niin hellin hänen sydäntään. Mut huomaan:

Ei muodissa nyt ole sääliväisyys,

Kun omantunnon polkee itsekkäisyys.

(Menevät.)

Kolmas kohtaus.

Huone Semproniuksen talossa.

(Sempronius ja muuan Timonin palvelijoista tulevat.)

SEMPRONIUS.

Miks minua hän kiusaa? Onhan muita:

Hänt' auttaa voisi Lucius tai Lucullus;

Ja rikas mies on nyt Ventidiuskin,
Jonk' osti vankeudesta hän. Nuo kaikki
Hyvänsä hältä saivat.

PALVELIJA.

Näitä kyllä

On koiteltu, mut ne on valhekultaa:
He kiellon antoivat.

SEMPRONIUS.

Kuin? Kiellon hälle?

Ventidius ja Lucullus kiellon hälle?
Ja nytkö minuun turvaa? Kolme? Hm!
Vähääpä älyä ja ystävyyttä
Se todistaa. Mua viimeisenä käyttää!
Kuin lääkärit, on ystävät jo kolmin
Hylänneet hänet; mun nyt pitää auttaa!
Se mua loukkaa! häneen oikein suutun,
Kun näin mua huonoksii. En näe syytä,
Miks ei hän ensin minuun kääntynyt:
Min' olen, toden totta ensimmäinen,
Jok' olen hältä antimia saanut;
Nyt niinkö kurjaks luulee mun, ett' aion
Viimeinen olla kiitoksessa? Enkä;
Näin oisin muille naurun aineena
Ja ylhäisissä narrin nimen saisin.
Ei, ensikädess' oisin kolminkerroin
Sen summan antanut, vain hellyydestä,
Niin hälle hyvää suon. Nyt kotiin vain,
Ja muiden kieltoon tämä vastuu liitä:
Ei solvaajalle multa rahaa riitä.

(Menee.)

PALVELIJA. Verratonta! Hänen armonsa on oikein kunnan konna. Paholainen ei tiennyt, mitä teki, kun teki ihmisen ovelaksi; hän sen kautta joutui itse petinkoon; enkä voi muuta luulla, kuin että ihminen konnuuksillaan vihdoin tekee hänestä puhtaan. Kuinka kauniisti tuokin herra ponnisteli näyttääkseen rumalta! Tavoittelee hurskautta, tehdäkseen kiroitun töitä, aivan niiden tapaan, jotka kiihkeästä, palavasta uskoninnosta tahtoisivat tuleen sytyttää kokonaiset valtakunnat.[5]

Niin tuonkin ovela on ystävyys,
Timonin viime toivo. Kaikki pettää,
Pait jumalat. Nyt ystävätkin kettää.
Ovetkin, jotk' ei moneen kestävuoteen
Lukossa olleet, nyt on teljettävät,
Vain omaa isäntäänsä suojellakseen.
Niin päättyy aulius: ken rahojaan
Ei kaita voi, se kaitkoon huonettaan![6]

(Menee.)

Neljäs kohtaous.

Sali Timonin asunnossa.

(Kaksi Varron palvelijaa ja Luculluksen palvelija kohtaavat Tituksen ja Hortensiuksen ynnä muita Timonin velkojien palvelijoista, jotka odottavat Timonia tavatakseen.)

1 VARRON PALVELIJA. Kah, Titus ja Hortensius, huomenta!

TITUS.

Huomenta, rakas Varro!

HORTENSIUS.

Lucius!

Vai täällä tavataan?

LUCULLUKSEN PALVELIJA.
Ja sama kaikill'
On asiakin kai; mun koskee rahaa.

TITUS.
Niin näidenkin ja meidän.

(Philotus tulee.)

LUCULLUKSEN PALVELIJA.
Kah, Philotus!

PHILOTUS.
No, päivää, veikot!

LUCULLUKSEN PALVELIJA.
Terve, rakas veikko!
Mit' ollee kello?

PHILOTUS.
Kohta yhdeksän.

LUCULLUKSEN PALVELIJA.
Niin paljo?

PHILOTUS.
Herraa onko nähty?

LUCULLUKSEN PALVELIJA.
Ei.

PHILOTUS.
Vai ei; jo seitsemältä ennen loisti.

LUCULLUKSEN PALVELIJA.
Niin, nyt on päivät käyneet lyhemmiksi.
Tuhlaajan rata on kuin auringon,
Mut samoin se ei uusi. Varon, ett' on
Timonin kukkarossa syvä talvi;
Jos kuinka syvään kätes siihen pistät,
Niin vähän löydät.

PHILOTUS.
Samaa varon minä.

TITUS.
Mut huomatkaa, mik' outo sattumus:
Sun herras velkoo rahaa.

HORTENSIUS.
Niinpä niin.

TITUS.
Ja yllään Timonin on antihelmet,
Joist' odottelen minä tässä rahaa.

HORTENSIUS.
Sydäntä vihloo tuo.

LUCULLUKSEN PALVELIJA.
Niin, kumma seikka:
Näin Timon maksaa, mit' ei koskaan saanut,
Ikäänkuin herras helmilöissä kulkis
Ja niistä Timonia velkoisi.

HORTENSIUS.
Tää inha toimi on, sen taivas tietkään!
Hän Timonin ol' ystävä ja paras,
Mut kiittämätön mies on niinkuin varas.

1 VARRON PALVELIJA. Mun kolmetuhatta on kruunua; Ja sun?

LUCULLUKSEN PALVELIJA.

Viistuhatta.

1 VARRON PALVELIJA.

Vai niinkö paljo!

Summasta päättäin on sun isäntäsi
Likempi ollut hänelle kuin minun,
Ois muuten velkomukset yhtä suuret.

(Flaminius tulee.)

TITUS.

Joku Timonin palvelijoista.

LUCULLUKSEN PALVELIJA.

Flaminius! Sananen vain! Sano, onko herrasi jo valmis tulemaan tänne?

FLAMINIUS.

Ei suinkaan ole.

TITUS. Me pidämme tässä silmällä hänen armonsä tuloa; ole hyvä, ilmoita se hänelle.

FLAMINIUS. Sitä ei ole tarvis hänelle sanoa; hän tietää kyllä, että pidätte häntä liiankin hyvällä silmällä.

(Menee.)

(Flavius tulee kaapuun verhottuna.)

LUCULLUKSEN PALVELIJA.

Haa! Hovimestariko tuossa hiipii?
Hän kulkee pilvessä. Hoi! Huuda häntä?

TITUS.

Kuulkaatte, herra.

1 VARRON PALVELIJA. Suokaa anteeks, herra, —

FLAVIUS.

Mit', ystävä, sa tahdot minusta?

TITUS.

Rahoja varromme.

FLAVIUS.

Josp' oisi rahat

Niin varmat, kuin on varma varrontanne,
Ei varmaan hätää ois. Miss' oli silloin
Velat ja saatavat, kun teidän herrat,
Nuo viekkaat, söivät Timon herran ruokaa?
Hymyiltiin vain, ei velkaa mainittukaan,
Vaan ahvatusti korot vatsaan nieltiin.
Katua saatte, jos mua ärsytätte;
Mun suokaa mennä rauhassa. Ja kuulkaa:
Nyt työmme päättyi mun ja Timonin:
Tilit on tehty, lopuss' annitkin.

LUCULLUKSEN PALVELIJA.

Tuo vastaus ei auta.

FLAVIUS.

Jos ei auta,

Niin halpa tok' ei ole, niinkuin te,
Te konnain apurit.

(Menee.)

1 VARRON PALVELIJA. Mitä? Mitä se herra virkaheittiö mutisee?

2 VARRON PALVELIJA. Mitä huoli hänestä; hän on köyhä, ja siinä kyllin kostoja. Kuka se enemmän suutaan soittaa kuin se, jolla ei ole pään pistettävää? Mokomat kernaast suuria rakennuksia parjatkoot.

(Servilius tulee.)

TITUS.

Kas tuossa Servilius; nyt kai saamme jonkin vastauksen.

SERVILIUS.

Jos saisin pyytää teitä, hyvät herrat,
Tulemaan toiseen aikaan, niin tuo mulle
Suotuista oisi; sillä, toden totta,
Nyt herrani mieli on kumman raskas:
Hänestä kaikki iloisuus on poissa,
Hän sairas on ja pysyy huoneessaan.

LUCULLUKSEN PALVELIJA.

Huoneessaan pysyy moni tervekin;
Mut jos niin raihna on hän, sitä suuremp'
Ois hänen pakko maksaa velkojansa
Ja selväks tehdä tiensä jumaliin.

SERVILIUS.

Jumalat, oi!

TITUS.

Tuo vastaus ei kelpaa.

FLAMINIUS (ulkoa).

Servilius, auta! — Herra! Hyvä herra!

(Timon tulee raivostuneena: Flaminius hänen jäljissään.)

TIMON.

Haa! Tienkö multa ovenikin sulkee?
Olinko vapaa? Taloniko mulle
Nyt vihollisen kahle on tai tyrmä?
Se huone, jossa juhlin, nytkö tarjoo,
Kuin ihmisetkin, rautapoven mulle?

LUCULLUKSEN PALVELIJA.

Nyt, joutuun, Titus!

TITUS.

Tass' oisi minun laskuni.

LUCULLUKSEN PALVELIJA.

Ja minun.

HORTENSIUS.

Ja minun myös.

MOLEMMAT VARRON PALVELIJAT.

Ja meidän, hyvä herra.

PHILOTUS.

Niin, kaikkein meidän laskumme.

TIMON.

No, niillä mua päähän laskekaa.
Halaiskaa aina vyötäröitä myöten!

LUCULLUKSEN PALVELIJA.

Ah, herra, —

TIMON.

Rahaks sydämeni lyökää!

TITUS.

Tää viisikymmentä on talenttia.

TIMON.
Vereni laskekaa!

LUCULLUKSEN PALVELIJA.
Tää viisituhat kruunua.

TIMON.
Sen korvaa viisituhat pisaraa. —
No, entä sinun? — niin, ja sinun?

1 VARRON PALVELIJA. Hyvä herra, —

2 VARRON PALVELIJA.
Hyvä herra, —

TIMON.
Paloiksi minut repikää ja viekää!
Jumalat sitten teidät ruhjokoot!

(Menee.)

HORTENSIUS. Totta toisen kerran, nyt saavat herramme viskata lakkinsa rahojensa perään; näitä velkoja sopii syyllä sanoa hurjiksi, kun velallinen on hullu mies.

(Menevät.)
(Timon ja Flavius tulevat.)

TIMON.
Ne konnat salvanneet on hengen multa.
Vai velkojia! — Perkeleitä!

FLAVIUS.
Oi, rakas herra, —

TIMON.
Mitä, jos sen teen?

FLAVIUS.
Hyvä herra, —

TIMON.
Teen sen. — Hovimestari!

FLAVIUS.
Täss' olen, herra.

TIMON.
Niinkö joutuista?
Taas kaikki ystäväni tänne kutsu,
Lucius, Lucullus ja Sempronius: kaikki;
Ne konnat minä vielä kerran ruokin.

FLAVIUS.
Puhutte, herra, aivan houreissanne:
Ei ole, millä halvan atrian
Vois toimittaa.

TIMON.
Siit' älä sinä huoli;
Mene, kutsu koko konnalauma tänne;
Minä ja kokki kestit järjestämme.

(Menevät.)

Viides kohtaus.

Senaatin istuntosali.
(Senaatti on koossa.)

1 SENAATTORI.

Samaten minä; se on verivelkaa;
On välttämätönt', että kuolee hän;
Vain rohkeammaks synnin tekee armo.

2 SENAATTORI. Niin kyllä, laki hänet murtakoon!

(Alcibiades tulee seurueineen.)

ALCIBIADES.

Kunnia, rauha, armo senaatille!

1 SENAATTORI. Mit' asiata, päällikkö?

ALCIBIADES.

Kumarrun nöyräst' avujenne eteen,
Sill' laupeus ja armo lain on avu,
Ja julmuutt' yksin hirmuvalta käyttää.
Raskaana kohtalo ja aika painaa
Mun ystävääni, joka tulisuuhtaan
Lakihin kompastui, jok' uppokuilu
On niille, mitkä suin päin siihen syöksyy.
Tät' ottamatta tapaturmaa lukuun,
Hän avuiltansa lempeä on mies.
Ei teossansa pelkuruuden tahraa —
Se kunnia jo rikoksenkin korjaa —
Vaan vihass' ylevänä, uljain mielin,
Kun kuolinhaavan näki maineessansa,
Hän vihamiestään meni vastahan,
Ja tyynenä ja mieltään malttavana
Viimeiseen hillitsi hän kiukkuaan,
Niinkuin ois sanakiistass' ollut vaan.

1 SENAATTORI.

Ajatte järjettömyytt' ihan jyrkkää,
Kokien rumaa työtä kaunistella
Te koukkuilette, niinkuin tahtoisitte
Jalostaa tappoa ja uljuudeksi
Julistaa tappelun, jok' uljuuden on
Äpärä vain ja kasvoi maailmaan,
Kun lahkoja ja puolueita syntyi.
Se tosi uljas on, mi tyynnä kärsii
Ihmisten pahimmatkin sadatukset,
Ja jolle loukkaus on vain kuin vaate
Tai verho, jonka ruumiilleen hän heittää;
Mut solvaust' ei sydämmeensä päästä
Tuhoa siellä tekemään.
Jos loukkaus pahaa on ja vaatii surmaa,
Ken pahan vuoksi etsis hengen turmaa!

ALCIBIADES.

Ma pyydän, —

1 SENAATTORI. Ei ilkirikosta voi pilviin nostaa; On uljahampi kärsiä kuin kostaa.

ALCIBIADES.

Suvaitkaa, arvo herrat, anteeks antaa,
Jos soturina haastan. Miksi käyvät
Nuo ihmishölmöt taisteluun ja eivät
Häpeää kärsi? Miksi eivät nuku
Ja salli vihamiehen heiltä kaulaa
Sovussa katkaista? Jos kärsimys
Niin uljast' on, niin miksi sotaa käymme?
Siis nainen uljaamp' on, kun kotiin jää,
Jos kärsimys on suurta; aasi paremp'
On sotamies kuin leijona, ja vanki
Kahleissaan tuomaria viisaampi,

Jos kärsintää on viisautta. Hyvät herrat,
Olette suuret, olkaa hyvät kerta;
Välehen kylmyys sätii kuumaa verta.
On tosin tappo synty hirvittävä,
Mut hätätilassa' armo sallii sen.
On jumalatont' olla vihoissaan,
Mut ken ei vihastuisi konsanaan?
Mitätkä tämän mukaan hänen syytään.

2 SENAATTORI. Puhutte turhaan.

ALCIBIADES.

Turhaan? Urostyönsä
Byzantissa ja Lacedaemonissa
Jo riittäis hälle hengen päästimeksi.

1 SENAATTORI. Mik' ajatuksenne?

ALCIBIADES.

Niin, sanon, herrat,
Ett' on hän kauniin palveluksen tehnyt,
Sodassa tappain monta vihollista.
Kuink' urhokkaasti viime taistelussa
Jo otteli ja tuhlas iskujaan!

2 SENAATTORI.

Niin, tuhlata kyll' osaa; mässäjäksi
On luotukin; hän siihen syntiin hukkuu,
Ja uljuuden se hältä vangiks ottaa.
Jos vihollist' ei muuta ois, niin tämä
Jo hänet voittais; raivoyltiössä —,
Se tietty on — hän tekee hurjan töitä
Ja nostaa riitaa. Irstaast' elamoi,
Ja juomisensa vaaraks olla voi.

1 SENAATTORI. Hän kuolkoon!

ALCIBIADES.

Kovaa! Miks' ei sotaan kuollut!
Jos hänen työns' ei riitä, — vaikka kyllä
Ominkin käsin, muiden auttamatta,
Vois henkes' ostaa, — lepytykseks annan
Minäkin työni; kaikki yhteen pankaa;
Ja koska vakuus teille, arvo vanhat,
Niin rakas on, [7] niin voittoni ma panttaan
Ja kunniani hänen kelpoudestaan.
Jos hänen työstään laki hengen vaatii,
Niin sodassa sen vieköön miekan ota;
Jos laki tuima on, niin on myös sota.

1 SENAATTORI.

Lakia käytämme; se kuolon määrää:
Siis vaiti, vihaamme jos välttää suotte.
Se ystävä tai veli olkohon,
Ken toisen surmaa, surman oma on.

ALCIBIADES.

Se täytymyskö? Ei, ei! Hyvät herrat,
Ma pyydän, mua tunnustelkaa.

2 SENAATTORI.

Miten!

ALCIBIADES.

Mieleenne minut johdattakaa.

3 SENAATTORI.

Mitä?

ALCIBIADES.

Mun unehutti varmaan vanhuutenne,
En muuten joutuis siihen häpeään,
Ett' turha pyyntö multa kielletään.
Se haavojani polttaa.

1 SENAATTORI.

Uhmaattenko?

Siis pari sanaa, joiss' on teho suuri:
Ijäksi maasta pois!

ALCIBIADES.

Pois maasta minä?

Pois tyhmyys maasta, pois, ja väärä voitto,
Jok' on vain häpeäksi senaatille.

1 SENAATTORI.

Jos yli kahden päivän täällä viivyt,
Kovempaa tuta saat. Ja, ennenkuin
Vihamme yltyy, paikalla hän kuoloon.[8]

(Senaattorit menevät.)

ALCIBIADES.

Niin vanhoiks eläkää te, ett' on teissä
Vain pelkät luut, ja kaikki teitä kammoo!
Jo tulen raivoon! Minä kävin sota,
Nuo rahojaan kun laskivat ja niistä
Lukivat suuret korot; minä, rikas
Vain suurist' arvista, — ja tääkö palkka?
Tään voiteenko tuo ahnas neuvostomme
Soturin haavaan valaa? Maasta pois!
Ei hullummaksi; maasta pois! No, hyvä!
Nyt raivollani täys on aihe lyödä
Ateenaan isku. Sydämmiä palkkaan,
Rohkaisen nurkuvata joukkoani.
On suurta maailmoilta voitto viedä;
Ei jumalat, eik' urhot herjaa siedä.

(Menee.)

Kuudes kohtaus.

Pitosali Timonin asunnossa.

(Soittoa. Pöydät on katettu; palvelijat odottamassa.
Useita ylimyksiä tulee eri tahoilta.)

1 YLIMYS. Hyvää päivää, hyvä herra!

2 YLIMYS. Jumal' antakoon. Luulenpa, että tämä kunnianarvoisa herra tahtoi tässä taannoin meitä vain koetella.

1 YLIMYS. Samaa minäkin mielessäni haudoin, kun teidät tapasin. Toivonpa, että hän ei ole niin mennyttä miestä, kuin mitä hän tahtoi luulotella, koetellessaan ystäviään.

2 YLIMYS. Niin ei voi olla laita, näistä uusista kemuista päättäen.

1 YLIMYS. Sitäpä minäkin. Hän laittoi minulle hartaan kutsun, jota tärkeäin asiain takia olin vähällä estellä, mutta hän rukoili rukoilemistaan, ja niin minun täytyi tulla.

2 YLIMYS. Samaten minuakin tähdelliset tehtävät pidättivät, vaan hän ei tahtonut kuullakaan estelyitäni. Harmissani olen, ettei ollut rahoja takanani, kun hän lähetti lainaa pyytämään minulta.

1 YLIMYS. Niin olen minäkin mieliharmista kipeä, nyt kun näen, miten asiat ovat.

2 YLIMYS. Niin on täällä meidän kaikkien laita. Kuinka paljon hän pyysi teiltä?

2 YLIMYS. Tuhannen kultarahaa.

2 YLIMYS. Tuhannen kultarahaa!

1 YLIMYS. Entä teiltä?

3 YLIMYS. Minulle hän lähetti, — vaan tuossa hän tulee.

(Timon tulee seuralaisineen.)

TIMON. Terve suuri tultuanne, hyvät herrat, kumpikin! — No. mitä kuuluu teille?

1 YLIMYS. Aina hyvää, kun kuulen teidän armonne hyvin voivan.

2 YLIMYS. Ei pääsky nöyremmin kesää kaipaa, kuin me teidän armoanne.

TIMON (syrjään.) Eikä nöyremmin talvea heitä; sellaisia kesälintuja ne ihmiset ovat. — (Heille.) Hyvät herrat, ateriamme ei kannata näin pitkää odotusta; ravitkaa sill'aikaa korviamme soitannolla, jos torven räikkinä ei ole niille liian karkeaa ruokaa. Istukaamme heti pöytään.

1 YLIMYS. Toivoakseni teidän armonne ei siitä mielipahaa kannan, että palautin tyhjänä sanantuojanne.

TIMON.

Oi, herraseni, älkää siitä pahoitelko.

2 YLIMYS. Jalo herra, —

TIMON.

Ah, hyvä ystävä, mitä kuuluu?

2 YLIMYS. Kunnianarvoisa herra, olen ihan sairas häpeästä, kun taannoin, lähettäessänne luokseni sanantuojan, olin niin onneton kerjäläinen.

TIMON.

Heittäkää mokomat ajatukset.

2 YLIMYS. Jos olisitte lähettänyt paria tuntia aikaisemmin, —

TIMON. Älkää noilla häiritkö suloisempia muistojanne — Kas niin, kaikki pöytään kerrassaan.

(Ruoat kannetaan pöytään.)

2 YLIMYS. Kaikki astiat kansi päällä!

1 YLIMYS. Kuninkaallinen ateria, uskokaa pois.

3 YLIMYS. Niin tietystikin, jos vain raha ja vuodenaika jotakin aikaan saavat.

1 YLIMYS. No, mitä kuuluu? Mitä uutta?

3 YLIMYS. Alcibiades on maanpakoon tuomittu; oletteko kuulleet sitä?

1 ja 2 YLIMYS. Alcibiades maanpakoon tuomittu!

3 YLIMYS. Tosi asia, siihen voi luottaa.

1 YLIMYS. Kuinka? Kuinka?

2 YLIMYS. Mistä syystä? sanokaa.

TIMON.

Arvoisat ystävät, tulkaahan lähemmäksi.

3 YLIMYS. Lisää saatte kuulla toiste. Nyt tässä on oivat pidot tarjona.

2 YLIMYS. Yhä muuttumaton tämä mies!

3 YLIMYS. Kestäneekö? Kestäneekö?

2 YLIMYS. Varmaankin; mutta aika tulee — ja sitten —

3 YLIMYS. Ymmärrän.

TIMON. Nyt joka mies sijalleen sitä vauhtia, kuin kiitäisi hän armaansa huulia kohti; ruoka on sama koko pöytäkunnalle.[9] Älkää näistä tehkö mitään jäykkää juhlapitoja, joissa ruoka ehtii jäähtyä, ennenkuin ensi paikasta on sovittu: istukaa, istukaa. Jumalat vaativat kiitostamme.

"Te suuret hyväntekijät, heruttakaa kiitollisuutta keskuuteemme. Hankkikaa teillenne kiitosta hyvistä anneistanne, mutta pitäkää aina varalla annettava, muuten teidän jumaluuksianne halveksitaan. Antakaa kullekin kylläksi, ettei toisen tarvitse toiselle lainata; sillä jos teidän jumaluuksienne pitäisi ihmisiltä lainata, niin ihmiset jättäisivät jumalat. Tehkää, että ruoka on enemmän rakastettu kuin sen antaja. Laittakaa niin, että missä kaksikymmentä kolme on koossa, niistä kolmekolmatta on konnia; ja että, jos kaksitoista naista istuu samassa pöydässä, niistä tusina on — mitä ovat. Loput lahjoistanne, oi jumalat! — Ateenan senaatti ja kansan roskajoukko, — mikä niissä on kelvotonta, jouduttakaa se kadotuksen omaksi! Mitä näihin tulee, läsnä oleviin ystäviini — niinkuin ovat minulle tyhjää, niin tyhjässä heitä siunatkaa, ja tyhjään olkoot tervetulleet!" No, koirat, kannet pois, ja latkikaa!

(Kannet otetaan pois astioista, jotka huomataan olevan täynnä kuumaa vettä.)

MUUTAMAT.

Mitä hänen armonsä tarkoittaa?

TOISET.

En tiedä minä.

TIMON.

Parempaa ruokaa älkää koskaan nähkö,
Suu-ystävät te kaikki! Hyveen on
Vain höyryä ja haaleata vettä.
Tää Timonin on viimeinen; hän, johon
Imarre-helyjänne siroititte,
Nyt huuhtoo kaikki pois, ja silmillenne
Näin vihmo oman konnuutenne huurut.

(Roiskii vettä vieraiden silmille.)

Eläkää kauan te ja inhottuina,
Hymyvät, liukkaat, iljettävät norkot,
Pedot nöyrät, säisyt sudet, lauhkat karhut,
Nakurit, onnen narrit, kesäperhot,
Hassaavat orjat, huurut, tuuliviirit!
Kaikk' ihmisten ja eläintenkin taudit
Ruville teidät syökööt! — Menetkö sä?
Seis! Lääke ensin! — sulle myös, — ja sulle: —

(Viskaa astiat heidän peräänsä.)

Seis! Lainaa nyt ma annan, enkä ota. —
Hei, kaikki liesuun! Pitoihimme vasta
Kaikk' olkoot konnat tervetulemasta.
Pala, talo! Sorru, Ateena! Täst' ihan
Ma ihmistä ja ihmisyyttä vihaan.

(Menee.)

(Vieraat palaavat, muita herroja ja senaattoreja seurassaan.)

1 YLIMYS. Mitä tämä on, hyvät herrat?

2 YLIMYS. Tunnetteko syytä Timonin raivoon!

3 YLIMYS. Vait! Oletteko nähnyt lakkiani?

4 YLIMYS. Minun on vaippani hukassa.

3 YLIMYS. Hän on hullu, se herra, ja ihan oikkujensa vallassa. Antoi minulle taannoin helmen ja nyt löi sen pois lakistani. — Oletteko nähnyt helmeäni?

4 YLIMYS. Oletteko nähnyt lakkiani?

2 YLIMYS. Tässä se on.

4 YLIMYS. Tässä makaa minun vaippani.

1 YLIMYS. Pois vain joutuun!

2 YLIMYS. Hän hullu on.

3 YLIMYS. Niin, sitä luuni poraa.

4 YLIMYS. Saat milloin helmilöitä, milloin soraa.

(Menevät.)

NELJÄS NÄYTÖS.

Ensimmäinen kohtaus.

Ateenan muurien ulkopuolella.

(Timon tulee.)

TIMON.

Sua kerran vielä silmään. Muuri, sinä,
Jok' ympäröit nuo sudet, maahan vaivu,
Ateenaa älä suojaa! Vaimot, irstaiks,
Ja, lapset, ynseiks tulkaa! Orjat, narrit,
Sijaltaan syöskää kurttu senaatti,
Ja itse sijaan käykää! Immet nuoret.
Häpeän saastaa oiti rypemään,
Ja vanhempainne nähden! Pidä puoltaa,
Häverikki, älä maksa; veitsi maalle,
Ja velkojaisi kurkkuhun se iske!
Varasta, elinorja! Arvo herras
On pitkäkynsi rosvo, joka ryöstää
Lain mukaan. Tyttö, herran viereen maata;
Rouva on portto! Ramman taattos sauva
Pois tempaa, poika kuusitoistias,
Ja hältä aivot murskaa! Hellyys, rakkaus,
Jumalanpelko, oikeus, totuus, rauha,
Yölepo, kotikuri, ihmissopu,
Opit ja tavat, kaupat, elinkeinot,
Lait, säännöt, laitokset ja arvoluokat
Tuhoksi menkööt, vastakohtakseen,
Ja eläköön vain tuho! Ihmisvaivat,
Te, kuumeet ankarat ja tarttuvaiset,
Ateenaan kypsään syöskää! Lonkkatauti,
Senaattorimme halpaa, että heillä
Käy raajat yhtä rammaksi kuin tavat!
Himo irras hiivi nuorten luihin, mieliin,
Ett', ahertaissaan hyveen virtaa vastaan,
Hekumaan hukkuvat! Ateenaan tehkööt
Äkämät, paiseet kylvön, jost' on sato
Yleinen kuppa! Hengen kautta henkeen
Levitköön rutto, että myrkkyyist' olkoon
Niin seuraelämä kuin ystävyyskin!
Alastomuuteni ma sain, en muuta,
Sinulta, sinä inhottava kylä!
Vie tuokin, kirottu sa tuhannesti!
Nyt metsään Timon käy: on arvelutta
Parempi korven susi ihmissutta.
Jumalat, kuulkaa! Kaikki tuhotkaat
Tään kaupungin ja maankin asukkaat;
Timonin viha nouskoon ikää myöden,
Isoiset, halvat, kaikki alleen lyöden!
Aamen.

(Menee.)

Toinen kohtaus.

Huone Timonin talossa.
(Flavius ja pari kolme Timonin palvelijaa tulee.)

1 PALVELIJA. Oi, hovimestari, miss' isäntämme? Eroko meillä? Häviö? Ja hukka?

FLAVIUS.

Voi, ystäväni, mitä sanoistakaan?
Jumalten vanhurskaitten kautta vannon,
Ett' olen yhtä köyhä mies kuin tekin.

1 PALVELIJA.

Ja talo tämmöinenkö häviöllä!
Näin jalo herra myyty! Kaikki mennyt!
Eik' ystävää, jok' auttais onnetonta
Ja häntä seurais!

2 PALVELIJA.

Niinkuin selin käännyt
Sa toveriisi, jonka hautaan laskit,
Niin onnen haudalta nyt suosikitkin
Pois hiipi, valhevalans' antain hälle
Kuin tyhjän kukkaron; hän itse, raukka,
Kuin ilmain varaan jäänyt kerjäläinen,
Köyhyydessä ja vierottuna kulkee,
Kuin herja, yksin. — Lisää kumppaneita.

(Toisia palvelijoita tulee.)

FLAVIUS.

Hävinneen talon särkynyttä kamaa!

3 PALVELIJA.

Sydämmell' yhä Timonin on puku,
Sen näen silmistänne. Tovereita
Siis ollaan vielä murheen palkoissakin.
Sai laiva vuodon, ja me, laivamiehet,
Nyt, seisten kannell' uppoovalla, kuullaan
Melua tyrskyn; tähän ilmamereen
Hajoomme kaikki.

FLAVIUS.

Ystävät, nyt teille
Ja'an viime roponi. Miss' yhdytäänkin,
Timonin tähden tovereita ollaan.
Ja päätä pudistellen sanokaamme,
Kuin hautaan soittain isäntämme onnen:
"Parempaa näimme". Hiukan kullekin.
(Antaa heille rahaa.)
Ei, kaikkein kädet! Vaikka puuttehessa,
Surusta rikkaat ollaan erotessa.
(Syleilevät toisiaan. Palvelijat menevät.)
Mink' armottoman tuhon tuo se loisto!
Ken tahtoisikaan saada rikkautta,
Jos herjaa vain se tuo ja surkeutta?
Ken olla onnen pilkkana? Tai elää
Vain ystävyuden unelmissa? Nähdä
Komean loistonsa vain maalattuna
Kuin ystävien kaunisteltu joukko?
Ah, herra parka! Sydämmes sun sorti!
Sun hyvyys tappoi! Kumma veren vietti,
Kun liika hyvyyskin on suurin synti!
Ken puolinkaan noin hyvä olla voi,
Jumalten tunnus tuo jos tuhon toi?
Oi, rakas herra, —
Siunattu, tullaksesi kirotuksi,

Ja rikas köyhtyäkses, — varat suuret
Nyt raskain tuskas on. Ah, oiva herraa!
Raivossaan heitti hylky-ystäväinsä
Pesänkin kiittämättömän.[10] Ei hällä
Nyt hengenpidett', ei sen hankkijaa.
Jälestä käyn ja olinpaikkans' etsin.
Niin hyvin, kuin vain voin, hänt' auttaa koitan;
Jos kultaa saan, niin talouttaan hoidan.

(Menee.)

Kolmas kohtaus

Metsä.

(Timon tulee.)

TIMON.

Oi, aurinko, sa siunauksen lähde,
Utuja mädänneitä ime maasta
Ja siskos radall' ilma myrkytä!
Samaisen kohdun kaksoisveljeksille,
Joill' yksi melkein siitto on ja synty
Ja asunto, jaa osat erilaiset,
Niin paremp' ivaa huonompaa; näet, luonto,
Jot' ahtaa kaikki kurjuus, onnen suuruutt'
Ei kestä, polkematta luontoa.
Tuo nosta kerjääjä, tää herra sorra,
Niin syntykunnian saa kerjäläinen
Ja senaattori perinnäisen herjan.
Ruoasta toisen veljen kyljet paisuu,
Nälästä toinen laihtuu. Ken, ken tohtii
Mies olla puolestaan ja sanoa:
"Tuo tuoss' on imartaja". Jos on yksi,
Niin ovat kaikki; ylempätään aina
Alempi nuolee; kultaist' älliötä
Kumartaa oppi viisas. Kaikk' on kierää;
Ei kirotuissa meissä muuta suoraa
Kuin suora konnuus. Inhotut siis olkaa
Kaikk' ihmistungot, juhlat, seurapiirit!
Vertaistaan Timon vihaa, itseäänkin.
Tuho ihmissuvulle! — Maa, anna juurta!

(Kaivaa.)

Ken sinust' etsii parempaa, sen kitaan
Vihaisin myrkkys vala. — Mitä? Kultaa?
Keltaista kiiltokultaa? Jumalani,
En tyhjää pyynnyt! Juurta, kirkkaat taivaat!
Tuo tuota, niin on musta valkoinen,
Ruma kaunis, huono hyvä, vanha nuori,
Pelokas urhoollinen, halpa jalo.[11]
Jumalat, miksi tätä, miksi tätä?
Tää pappinnekkin viehtää alttarilta,
Pään alta potevalta patjan riistää.
Tää orja keltainen se pyhät liitot
Sitoo ja purkaa, siunaa kirotut,
Jumaltaa kupansyömät, varkait' auttaa
Ja heidät kunniaan ja arvoon nostaa
Senaattorien rinnalle; niin, tämä
Se pidellynkin lesken jälleen naittaa,
Ja sen, jot' inhat haavasairaalatkin
Kuoten kammoo, höystää se ja maustaa
Kevätkukkaseksi. Kirottu sa kuona,
Sa ihmiskunnan katuluuska, joka
Kapinaan kansat nostat, maahan jälleen,
Se paikkas on! —

(Marssi kuuluu etäältä.)

Haa, rumpu! — Vaikka elät,
Sun hautaan toki; karkaat, valtarosvo,
Kun luuvaloinen herras ei voi seista; —
Ei, hiukan käsirahaksi.

(Pidättää omalle varalleen vähän kultaa.)

(Alcibiades tulee sotasaalossa, rumpujen ja pillien soudessa,
Phrynia ja Timandra hänen seurassaan.)

ALCIBIADES.

Ken siellä? Mitä?

TIMON.

Eläin, niinkuin sinä.

Sydämmes ruumiinmato kalvakoon,
Kun mulle ihmishaamun taasen näytät.

ALCIBIADES.

Nimesi? Näinkö ihmistä sä vihaat,
Vaikk' olet itse ihminen?

TIMON.

Ma olen

Misanthropos ja vihaan ihmiskuntaa.
Voi, jos sa koira oisit, että voisin
Sua hiukan rakastaa!

ALCIBIADES.

Sun hyvin tunnen,
Mut kohtalosi vierasta on mulle.

TIMON.

Minäkin tunnen sun, ja muut' en pyydä,
Kuin että tunnen. Rumpuasi seuraa;
Maa ihmisverillä sa punaa, punaa!
Jumalten lait ja ihmislait on julmat;
Miks sotaat siis? Tuo tuliportto tuoss' on
Tuhompi miekkaasi, vaikk' onkin hällä
Keruubin katse.

PHRYNIA.

Huules syököön rutto!

TIMON.

En suudella sua tahdo; silloin rutto
Omille huulillesi palajaisi.

ALCIBIADES.

Kuink' on noin muuttunut se jalo Timon?

TIMON.

Kuin kuu, kun ei voi valoa se antaa;
Enk' uudistunut minä, niinkuin kuu:
Ei aurinkoa, miltä lainata.

ALCIBIADES.

Mill' auttaa voin sua, jalo Timon?

TIMON.

Sillä,

Ett' uskoani tuet.

ALCIBIADES.

Mitä, Timon?

TIMON.

Niin, lupaa ystävyyttä, vaan älä anna;
Jos sin' et lupaa, jumalat sua pieskööt,

Kosk' olet ihminen! Ja jos et anna,
Sun ruhjokoot, kosk' olet ihminen!

ALCIBIADES.

Ma kurjuudestas olen hiukan kuullut.

TIMON.

Sen silloin näit, kun elin onnessa.

ALCIBIADES.

Nyt näen sen; silloin riemunaika sulla.

TIMON.

Kuin sulla nyt: kaks huoraa kainalossa.

TIMANDRA.

Ateenan suosikkiko tuo, se, jota
Niin mailma kiitti?

TIMON.

Sinäkö Timandra?

TIMANDRA.

Se olen.

TIMON.

Ikäsi sä ollos portto!

Ne, jotka sua käyttää, ei sua lemmi.
Kun kutkun saat, niin palkaks anna tauti;
Himoitus-aikaas käytä; uhri? höystä
Ja laita syljetys- ja hioskoppiin;
Ja nuorukaiset rusoposkisetkin
Nälälle kypsyttele!

TIMANDRA.

Hirteen, hirmu!

ALCIBIADES.

Suo hälle anteeks, armas; kurjuus hältä
Hukannut on ja upottanut järjen. —
Rahasta mull' on puute, kelpo Timon;
Siks köyhä joukkonikin joka päivä
On kapinassa. Surren kuulin, ett' on
Ateena kurja, arvos unehuttain
Ja urotyös, kun uhkas lähivallat
Sen kukistaa, jos miekkas ei ja onnes, —

TIMON.

Lyö rumpuas ja mene!

ALCIBIADES.

Arvo Timon,

Min' olen ystäväs ja sua säälin.

TIMON.

Kuin säälit häntä, jota kiusaat näin?
En seuraa tarvitse.

ALCIBIADES.

Hyvästi siis!

Tää kulta ota!

TIMON.

Pois! Sit' en voi syödä.

ALCIBIADES.

Ateenan ylpeän kun kukistan, —

TIMON.

Ateenaa vastaan käyt?

ALCIBIADES.

Sen teen, ja syystä.

TIMON.

Jumalat kaatakoot sun kauttas kaikki,
Ja sitten sinut, joka heidät kaasit.

ALCIBIADES.

Miks minut?

TIMON.

Siksi, että saman tien
Kun konnat tapat, isänmaani kaadat,
Vie kultas! Mene, — kultaa tääll' on, — mene!
Ole niinkuin tähtein lennättämä rutto,
Kiroton kaupungin kun yli Zeus
Kautt' ilman sairaan kylvää myrkkijänsä!
Sun miekkas älköön ketään säästäkö,
Ei arvo vanhustakaan valkopartaa,
Ei, hän on korkuri. Lyö maahan monna,
Hän teeskelee, häll' on vain puku siivo,
Hän parittaa. Äl anna immen posken
Teräsi tylsentää: tuo maitorinta,
Jok' ikkunasta kutkoo miehen silmää,
Ei armolistass' ole; hän vain häijy
On petturi. Äl' imulasta säästä,
Min hymykuopat houkast' itkun kiertää:
Ehk' äpäpä se on, jonk' ennustavat
Sinulta vielä katkaisevan kaulan;
Säälittä silvo se! Kiroa kaikki!
Pue vahvaan rautaan korvasi ja silmäs,
Ett' äitein, tyttöin, imulasten huuto
Ja veristyvään messupappein parku
Ei läpi tunge! Tuossa sotilaillesi
(Antaa kultaa.)
Sa hukkaa tee: ja, kun on raivos tyhjä,
Niin huku itse! Vaiti vain, ja mene!

ALCIBIADES.

Sull' onko vielä kultaa? Kultas otan,
Mut neuvojasi en.

TIMON.

Tee miten tahdot,
Mut kirotkoon sun taivas!

PHRYNIA ja TIMANDRA.

Kultaa, Timon!

Sull' onko vielä?

TIMON.

Kyllin, että sillä
Saan portot vannomaan pois ammittinsa
Ja parittajat porttokaupan. Haaskat,
Vyöliina ylös! Valaa teilt en ota, —
Vaikk' kyllä tiedän, että vannoisitte
Ja vielä niinkin kauhistavan valan,
Ett' ikijumalat, sen kuullessaan,
Sais kuumeenväristyksen, — säästöön valat,
Luontoonne luotan; portoiks' yhä jääkää;
Ja jos ken hurskas tahtoo kääntää teitä,
Kujeilkaa porton tapaan, vietelkää se
Ja kärventäkää; kuuma hekkumanne
Se voiton vieköön hänen sauhustaan!
Työss' aina! Puoli vuotta olkoon vaiva

Vain toinen. Peittäkää nuo harvat katot
Ryösteillä ruumiin[12] — vaikka hirtetyinkin,
Vähät siitä! — Teikailkaa ja viekoitelkaa
Ja huorailkaa! Rusetta poskiin pankaa,
Niin että hepokin sen saastaan hukkuu!
Kirotot kurtut!

PHRYNIA ja TIMANDRA.

Hyvä! Lisää kultaa!

Pyh! Kullan vuoksi teemme, mitä tahdot.

TIMON.

Miehiltä luut siis hivuttakaa! Vahvat
Rammatkaa pohkeet, että kannus herpoo!
Lainmiehen ääni rikkokaa, ett' enää
Ei vääryyttä hän puoltaa voi ja huutaa
Kujeitaan julki! Suomuloitkaa papit,
Jotk' aina lihaa sättivät, mut itse
Puhettaan eivät usko! Lättään nokka.
Niin ihan lättään! Nenäluu pois siltä,
Jok' etuaan vain haistaa, eikä vainu
Yleistä hyvää! Rentun kährätukka
Kolikaa kaljuksi, ja arvettomaan
Sotilas-öyhkäriinkin teistä hiukan
Kipua pankaa! Saastuttakaa kaikki!
Tuhotkoon ammattinne, kuivattakoon
Elämän lähteet tyhjiin! — Tuossa kultaa!
Kirotkaa muut, ja kirotkoon tää teidät!
Loakko teidän kaikkein hauta olkoon!

PHRYNIA ja TIMANDRA.

Hyvä Timon, lisää neuvoja ja kultaa!

TIMON.

Ei, lisää huoruutt' ensin, lisää turmaa!
Tää vain ol' alkumyönti.

ALCIBIADES.

Rummut käymään!

Ateenaa vastaan nyt! Hyvästi, Timon!
Jos käy, kuin toivon, vielä tavataan.

TIMON.

Jos käy, kuin suon, en näe sua enää.

ALCIBIADES.

En koskaan sulle paha tehnyt.

TIMON.

Teitpä:

Mua kiitit.

ALCIBIADES.

Pahaksiko sitä sanot?

TIMON.

Se nähdään joka päivä. Mene matkaan,
Ja mukaas ota narttusi.

ALCIBIADES.

No, mennään!

Me häntä häiritsemme. — Rumpu soimaan!

(Rummut soivat. Alcibiades, Phrynia ja Timandra menevät.)

TIMON.

Oi, ett' on luonnon nälkä, vaikka potee
Kovuutta ihmisten! —

(Kaivaa.)

Sa, kaiken äiti,
Min kohtu ääretön ja rinta määrätön
Kantaa ja ruokkii kaikki! Sama siemen,
Jost' ylvä lapses, ihminenkin, alkaa,
Se siittää mustan konnan, sinikäärmeen,
Sokean kyyn ja kultakuori vankaan
Ja kaikki hirmuluomat taivaan alla.
Miss' elontulta Hyperion hehkuu.
Ken ihmislapsiasi vihaa, hälle
Povestas rikkaast' anna juuri-raiska!
Sikistä sikiävä kohtus, ett' ei
Se kiittämätönt' ihmist' enää kannaa!
Sen hedelmänä olkoon lohikäärmeet
Ja sudet, karhut, tiikerit; luo lisää
Petoja uusia, joit' avokasvos
Ei ole taivaan marmor'asunnoille
Näytellyt ennen! — Juuri, ah! — Suur' kiitos! —
Mehusi, peltos, viinamaasi kuivaa,
Joist' ihminen, tuo kiittämätön, imee
Herkut ja hiivat, joilla puhtaan sielun
Niin ryöittää, että järki hänet jättää!
(Apemantus tulee.)
Taas ihminenkö? Kirous ja tuska!

APEMANTUS.

Mua tänne neuvottiin; käy huhu, että
Mun tapojani apinoit ja matkit.

TIMON.

Sen teenkin, kun ei sulla ole koiraa,
Jot' apinoisin. Rutto sinut syököön!

APEMANTUS.

Tuo sairaan luonnon ilmett' on, vain kurjaa
Ja miehuutonsa apeutta siitä,
Ett' onni petti. Täällä? Lapioko?
Ja orjan puku tuo? Ja surun katse?
Imartajasi silkiss' yhä käyvät.
Patjoilla maaten, marjaviinaa juovat,
Sylissä sairaaat lemut; eivät muista
He Timonia lainkaan. Älä metsää
Häväise sill', ett' ilkkujata matkit!
Imartaa ala, hyödyksesi käännä
Se, mikä sorti sinut. Polvi maahan.
Sun päästäs suosijasi pelkkä henki
Puhukoon lakin; ilkipaheitaan
Hyveiksi kiitä; samoin tehtiin sulle.
Kuin krouvari sa nyökyit tervetulleiks
Konnat ja kaikki; kohtuus on, ett' itse
Rupeat konnaks; taas jos saisit kultaa,
Niin veis sen konnat. Mua älä matki.

TIMON.

Jos sua matkin, itseäni poljen.

APEMANTUS.

Kun itseäsi matkit, itses poljit.
Niin kauan hupsu, ja nyt narri! Mitä?
Viluko ilma, ärjy passarisi,
Sun paitas lämmittäis? Nuo sammalpuutko,
Nuo kotkain ikäiset, sua seuraisivat,
Kannoilla juosten? Kylmä puronenko,
Jään sokeroima, aamuruokas höystäis,
Yön mässältyäs? Eläimiä kutsu,
Jotk' alastonna ilmain ärjyt kestää,

Alttiina elementtein raivolle,
Ja suojaa vailla, luontoon vaan noutaa, —
Oo, niitä pyydä sua mairimaan.
Niin näet, —

TIMON.

Ett' olet narri sinä. Mene!

APEMANTUS.

Sa rakkaamp' olet mulle nyt kuin koskaan.

TIMON.

Sa vihatumpi.

APEMANTUS.

Miks?

TIMON.

Kun kurjaa mairit.

APEMANTUS.

En mairi, sanon vain, ett' olet raukka.

TIMON.

Miks etsit mua?

APEMANTUS.

Rääkätäkseni.

TIMON.

Alati konnan virkaa, taikka narrin!
Se onko hauskaa?

APEMANTUS.

On.

TIMON.

Siis konnankin?

APEMANTUS.

Hyv' ois, jos muikean tuon muodon otit
Kopeuttas kukistaaksesi; mut teit sen
Pakosta vain: jos et ois kerjäläinen,
Tulisit hovikoksi. Ehdon kurjuus
Se kruunattuna elää loiston jälkeen;
Ei täyty toinen, vaikka täytetäänkin,
Osaansa toinen tyytyy. Kurja, inha
On epätyytyväisen paras tila,
Huonompi kuin on tyytyväisen huonoin.
Halata kuolemaa noin kurjan pitäis.

TIMON.

Ei, jos sen sanoo vielä kurjempi.
Sin' olet orja, jot' ei onni koskaan
Halannut sylin hellin; koiraks synnyit.
Jos sinä, niinkuin me, jo kehdest' oisit
Nuo nautteen asteet käynyt, jotka avaa
Elämä sille, joka orjanansa
Voi käyttää tuota kärsiväistä laumaa,
Hekuman kuiluun uponnut jo oisit,
Nuoruutes sulattanut himon helmaan,
Ja, järjen jäistä ääntä oppimatta,
Vain syössyt makosaaliiseen. Mut minä,
Joll' oli mailma mesileipurina,
Suut, kielet, silmät, ihmissydämmetkin
Apuna, enemmän kuin käyttää voinkaan, —
Kuin lehdet tammess' epälukuisina
Minussa riippuivat, mut ensi halla

Ne puusta karisti, ja paljas runko
Jäi tuulen, myrskyn viimaan, — moista minun,
Parempaa kokeneen, on raskas kestää.
Sun elos tuskall' alkoi; aika sun on
Karaissut. Sull' ei syytä ihmisvihaan:
He ei sua mairineet. Mit' annoit heille?
Jos mieli kirotta, niin kiroo taattos,
Tuo kurja raukka, joka kerjuunaisen
Uhallä makasi ja sinut siitti,
Jo perinnältä vaivaisen. Pois täältä! —
Jos syntynyt et ihmishyljyks oisi,
Niin konna olisit ja imartaja.

APEMANTUS.

Viel' ylväs?

TIMON.

Niin, siit', etten ole sinä.

APEMANTUS.

Siit' ylväs minä, etten tuhlar' ollut.

TIMON.

Ja minä siitä, että yhä olen.
Jos sinuun mättää voisin rikkauteni,
Niin saisin luvan hirttää sen. Pois mene! —
Josp' ois Ateenan elo kaikki tuossa!
Näin söisin sen.

(Syö juurta.)

APEMANTUS.

He! Ruokaas parannan.

(Tarjoo hänelle jotakin.)

TIMON.

Paranna ensin seurasi; pois täältä!

APEMANTUS.

Omani parannan, kun sinut jätän.

TIMON.

Et sillä sitä paranna, vaan paikkaat:
Sen ainakin ma soisin.

APEMANTUS.

Mit' Ateenalle soisit?

TIMON.

Sinut sinne

Vihurin voimalla. Jos tahdot, sano,
Ett'en ma kultaa puutu. Katsos, tässä!

APEMANTUS.

Ei täällä kultä kelpaa.

TIMON.

Varsin hyvin:

Se täällä nukkuu eikä pahaan lahjo.

APEMANTUS.

Mut missä makaat yöt?

TIMON.

Sen alla, jok' on yllä.

Mut sinä, missä sinä päivin syöt?

APEMANTUS.

Siellä, missä nälkäni tapaa ruokaa, tai, oikeammin, missä sitä syön.

TIMON.

Voi, sentään, jos myrky kuulisi minua ja tietäisi mieleni!

APEMANTUS.

Niin mihin sen laittaisit?

TIMON.

Höystämään sinun ruokiasi.

APEMANTUS. Ihmisyysden keskitietä et ole koskaan tuntenut, molemmat sen äärimmäisyydet vain. Kun kuljit sinä kullan kiillossa ja lemuksissa, niin pilkattiin sinua liiasta sieventelystä; ryysyissäsi olet siitä vapaa, mutta nyt sinua inhotaan sen vastakohdasta. Tuossa on koiranpuuta, syö sitä.

TIMON.

En syö sitä, mitä vihaan.

APEMANTUS.

Vihaatko sinä koiranpuuta?

TIMON.

Vihaan, vaikka se olisi sinunkin näköisesi.

APEMANTUS.

Jos ennen olisit koiria vihannut, niin rakastaisit nyt enemmän itseäsi. Oletko koskaan tuntenut tuhlaria, jota olisi rakastettu sen jälkeen, kuin varat ovat lopussa?

TIMON. Ketä olet nähnyt rakastettavan, joka on ollut vajaa noita mainitsemiasi varoja?

APEMANTUS.

Itseäni.

TIMON.

Ymmärrän sinut; sinulla oli siksi varoja, että voit ostaa koiran.

APEMANTUS.

Mitä maailmassa lähinnä vertaisit imartelijoihisi?

TIMON. Lähinnä, naisia; mutta miehet, miehet ne ovat sitä itsestään. Mitä sinä, Apemantus, tekisit maailmalla, jos se olisi vallassasi?

APEMANTUS.

Antaisin sen eläimille, päästäkseni ihmisistä.

TIMON. Tahtoisitko itse hävitä ihmisten kanssa ja joutua eläimeksi eläinten joukkoon?

APEMANTUS.

Tahtoisin, Timon.

TIMON. Eläimellinen toivomus, jonka jumalat suvaitkoot täyttää! Jos olisit jalopeura, niin kettu sinut pettäisi; jos olisit lamma, niin kettu sinut söisi; jos olisit kettu, niin jalopeura sinua epäilisi, jos sattumalta aasi sinua syyttäisi; jos olisit aasi, niin tyhmyytesi sinua vaivaisi, ja saisit elää vain joutuaksesi suden suuruspalaksi; jos olisit susi, niin ahnautesi sinua kiusaisi, ja saisit usein uskaltaa henkesi päivällisruoastasi; jos olisit yksisarviainen,[13] niin ylpeys ja viha sinut kukistaisi, ja joutuisit oman raivosi uhriksi; jos olisit karhu, niin hevonen sinut tappaisi; jos olisit hevonen, niin leopardi sinuun iskisi; jos olisit leopardi, niin olisit jalopeuran sukulainen, ja sukupilkkusi tuomitsisivat sinut hengiltä; ainoana turvanasi olisi piiloutuminen ja puolustuksenasi poissaolo. Mikä eläin voisit olla, että et joutuisi toisen eläimen saaliiksi? Ja mikä eläin sinä jo oletkaan, kun et näe, mitä tässä muunnoksessa menettäisit?

APEMANTUS. Jos ylipäänsä puheesi minua mielyttäisi, niin tässä se olisi paikalle osattu: Ateenan yhteiskunnasta on tullut metsän täysi eläimiä.

TIMON. Kuinka on aasi muurin läpi päässyt, koska sinä olet kaupungin ulkopuolella?

APEMANTUS. Tuossa tulee runoilija ja maalari. Seuran rutto sinuun ruvetkoon! Minä pelkään tarttumista ja menen tieheni. Kun ei ole muuta parempaa tehtävää minulla, niin tulen taas sinua katsomaan.

TIMON. Kun ei ole muuta elävää olemassa kuin sinä, niin silloin olet tervetullut. Ennen olisin minä kerjäläisen koira kuin Apemantus.

APEMANTUS.

Sin' olet sentään kaikkein narrein pää.

TIMON.

Sun-laisees ryöttään sylkeä ei viitsi.

APEMANTUS.

Ruton oma, kirottavaks liian halpa!

TIMON.

Sun rinnallas on puhdas joka konna.

APEMANTUS.

Pitaalia on kaikki, mitä haastat.

TIMON.

Jos sinut nimitän. —

Sua pieksisin, mut kädet saastuis siitä.

APEMANTUS.

Voi, että kieleni ne mädättäisi!

TIMON.

Rupisen koiran pentu, sinä, pois!

Ma kuolen kiukusta, kun elät. Pyörryn,

Kun näen sun.

APEMANTUS.

Pakahdu!

TIMON.

Pois, rietas konna!

Kiveä sinuun tuhлата on sääli.

(Heittää kiven hänen jälkeensä.)

APEMANTUS.

Peto!

TIMON.

Orja!

APEMANTUS.

Sammakko!

TIMON.

Konna, konna, konna!

(Apemantus peräytyy, ikäänkuin aiheessa lähteä.)

Tää viekas maailma mua inhottaa;

Muu siin' ei miellytä kuin täysin puute.

Siis, Timon, hautasi nyt oiti kaiva!

Siin' uinu, missä meren kevyt vahto

Päivittäin hautakumpuasi huuhtoo.

Ja hautakivehesi piirrä tää:

Minuss' ilkkuu kuolo muiden elämää.

(Katselee kultaa.)

Sa, armas kuningasten murhaaja!

Isän ja pojan kallis sovun rikko!

Hymenin puhtaan vuoteen kirkas ryöttä!

Urhakka Mars! Sa pulska, vehmas, kaunis,

Kosio ikinuori, jonka hehku

Dianan helman pyhät lumet sulaa!

Näkyvä jumala, jok' yhteen juotat

Mahdottomat ja suukkosille laitat!

Sa puhut kaikin kielin kaikkein mieleen!

Sydänten koitinkivi! Oletappa,
Ett' ihminen, tuo orjas, kapinoi,
Ja moiseen tuhotaistoon aja kaikki,
Ett' eläimet saa maailmassa vallan!

APEMANTUS.

No niin! Mut ensin minä tahdon kuolla.
Kullastas kerron; kohta ympärillä
On tungos.

TIMON.

Minun?

APEMANTUS.

Sinun.

TIMON.

Käännä pois!

Eläös tyytyväänä kurjuuteesi!

Noin elä kauan, ja noin kuole! —

(Apemantus poistuu.)

Vapaa! —

Viel' ihmislajia? — Syö, ja inhoo heitä!

(Varkaita tulee.)

1 VARAS. Mistä hän olisi tuon kullan saanut? Varmaankin joku vaivainen säästö, joku tähteelle jäänyt rippunen. Kullan puute ja ystävien luopumus, nehän ne hänet saattoivat tähän synkkämielisyyteen.

2 VARAS. Huhutaan, että hänellä on suuri aarre.

3 VARAS. Tehkäämme hänessä pieni koetus: jos hän ei välitä siitä, niin antaa hän sen meille hyvällä; mutta jos hän sitä ahneesti puoltaa, kuinka me sen silloin häneltä saamme?

2 VARAS. Oikein haastettu; sillä ei hän sitä yllään kannaa; se on kätöksä.

TIMON ATEENALAINEN. IV, 3.

1 VARAS. Eikö se tuo ole hän?

TOISET.

Missä?

2 VARAS. Kertomuksen mukaan se on hän.

3 VARAS. Hän se on, minä hänet tunnen.

KAIKKI.

Hyvää päivää, Timon!

TIMON.

Mitä? Varkaita?

KAIKKI.

Sotureita, eikä varkaita.

TIMON.

Kumpiakin, ja vaimon kantamia.

KAIKKI.

Ei varkaita, vaan puutteenalaisia.

TIMON.

On suurin puute teillä leivän puute.

Miks puutetta? Kas, juuria on maassa;

Lähteitä sata penikulmalla;

On tammen terhoja ja kiulakoita;

Tuo antimuori, luonto, joka pensaast'

Ylöten ruokaa tarjoo. Puutettako?

1 VARAS.

Ei vesi, ruoho, marjat meitä ruoki
Kuin kaloja, lintuja ja eläimiä.

TIMON.

Ja kalat, linnut, eläimet ei lioin;
Te syötte ihmisiä. Kiitos toki,
Kun julki rosvootte ja ette piile
Pyhimyshuntuun! Rosvoutt' ääretöntä
Lain varjoll' ajetaan. He, rosvokoirat,
He, kultaa! Viinimarjain veret vienot
Imekää, kunnes tulikuuma polte
Verenne vahdottaa ja hirsipuusta
Pelastaa teidät! Lääkärist' ei turvaa:
Hän vastamyrkyin myrkyttää, hän tappaa
Enemmän kuin te rosvoatte. Viekää
Rahat ja henki; tehkää konnantöitä,
Se virkanne on, teill' on kirjat siihen.
Esimerkkejä on varkauteen kyllin:
Aurinko varas on, sen vetovoima
Mert' aavaa ryöstää; kuu on aika varas,
Se kalvaan valons' auringosta sieppaa;
Meri on varas, suolakyyneleitä
Sen hirsy imee kuusta; maa on varas,
Se ahmii, kahmii lantaa, jota mailman
Ruvasta ryöstää; varkaita on kaikki;
Lakikin, ruoskanne ja ohjaksenne,
Varastaa uhmalla ja hillimättä.
Yht' älkää pitäkö; ei, ryöstelkää
Yks toistaan! Tuossa kultaa! Kurkut poikki!
Ken kohtaa teit', on varas. Pois Ateenaan!
Taloihin murtaukaa! Mit' ikään viette,
On varkaan omaa. Yhä varastelkaa,
Vaikk' annankin ma teille tuon; ja kulta
Tuhotkoon teidät kaikitenkin! Aamen?

(Timon poistuu luolaansa.)

3 VARAS. Hän on melkein manannut minut pois ammatistani, kehottamalla minua siihen.

1 VARAS. Vihasta ihmiskuntaan hän vain mokomia neuvoja antaa, eikä siksi, että menestyisimme virassamme.

2 VARAS. Minä häntä uskon niinkuin vihamiestä ja heitän elinkeinoni.

1 VARAS. Ensin pitää tulla rauha maahan.

2 VARAS. Ei ole aikaa niin tukalaa, ettei ihminen voisi olla rehellinen.

(Varkaat menevät.)

(Flavius tulee.)

FLAVIUS.

Oi, hyvät jumalat! Tuo hävinnytkö
Ja hyljeksitty mies on isäntäni?
Noin perin kurja! Kumma muistopatsas
Pahasti palkitusta hyvydestä!
Mink' arvon muunnoksen täss' aikaan saanut
On tuskallinen puute!
Mit' onkaan kurjempaa kuin ystävät,
Jotk' ylvään hengen tuhoon syöksevät!
"Rakastakaamme vihollisiamme",
Sopiva käsky meidän aikanamme!
Rakastan ennen miestä turman tuopaa,
Kuin viekastelijaa ja pahansuopaa.
Hän huomaa mun; suruni syvän tahdon
Hänelle osoittaa ja isäntääni

Palvella kuoloon asti. — Rakas herra!

(Timon tulee luolastaan.)

TIMON.

Ken olet? Pois!

FLAVIUS.

Mun unhotitteko?

TIMON.

Kysytkö? Ihmiskunnan unhotin ma,
Ja sinut myös, jos ihmisestä käyt.

FLAVIUS.

Rehellinen ja köyhä palvelijanne.

TIMON.

Siis en sua tunne; rehellist' ei miestä
Talossain ollut: kaikki heittiöitä
Ja pöytäpassareita heittiöille.

FLAVIUS.

Jumalat tietkööt, ett'ei ole koskaan
Syvemmin köyhä talonvouti surrut
Herransa tuhoa, kuin minä teidän.

TIMON.

Voi! Itketkö? — Käy tänne! Sua hellin,
Kosk' olet nainen ja tuon kivikovan
Miessuvun kiellät, jok' ei itke muusta
Kuin naurunhalusta. Oi, sääli nukkuu,
Kun itku itkuun ei, vaan nauruun hukkuu!

FLAVIUS.

Oi, tuntekaahan minut! Suruani
Noin älkää hyljätkö! Nää vähät varat
Mun suokaa yhä hoitaa hyväksenne.

TIMON.

Noin uskollinen, kelpo palkkalainen
Mull' oliko, ja nyt noin auttavainen?
Se miltei hurjaa luontoani liennä.
He, kasvot näytä! Tottakin, tuo mies
On naisen synnyttämä! — Anteeks suokaa
Pikainen, poikkeukseton kiroukseni,
Ijäti tyynet jumalat! Ma myönnän:
Yks kelpo mies on — kuulkaa oikein — yksi,
Ei enempää — ja se on talonvouti. —
Vihata mielin koko ihmiskuntaa,
Mut sinä pääsit; kaikki, paitse sinut,
Kiroillani ma ruhjon. Minust' olet
Nyt rehellinen enemmän kuin viisas:
Jos sortanut ja pettänyt mun oisit,
Niin oisit ennen saanut toisen paikan;
Monikin vanhan herran hartioilta
Kumartaa uutta herraa. Sano totta, —
Viel' epäilen, vaikk' olenkin jo varma, —
Ei ystävyys vain lie viekas, ahnas?
Vain korkur'ystävyyttä? — rikkaan lahja,
Sataisen voiton toivoss' annettu?

FLAVIUS.

Ei, rakas, kallis herra, jonka rintaan
Epäily asustui, mut liian myöhään.
Epäillä olis tullut onnen aikaan,
Nyt kaikk' on mennyt, nyt ei siitä taikaa.

Mun tänne sula rakkaus toi, sen vannon,
Ja harras usko jaloon sydämmeenne
Ja huoli hengen elatuksestanne.
Oi, uskokaa mua, armollinen herra:
Jos ylin onni suotais nyt tai vasta,
Niin vaihtaisin sen tähän yhteen toivoon:
Ett' oisi teillä valtaa, varoja
Mua omall' onnellanne palkita.

TIMON.

Niin onkin, näet! — Sa ainut kunnan mies,
Tuoss', ota! — kurjuudestani on sulle
Jumalat aarteiden lähettäneet. Mene,
Ja elä onnessa ja rikkaana!
Yks vain on ehto: ihmisiä karta!
Vihaa ja kiroo kaikki! Hellyys pois!
Äl' ennen auta kerjääjää, kuin nälkä
Sen luista lihat syö! Suo koirille,
Mit' ihmisiltä kiellät! Tyrmä nielköön,
Ja velka heidät tyyni uuttakoon!
Kuin kuiva metsä ihmiskunta kuolkoon,
Ja viekkahat sen veret tauti nuolkoon!
Hyvästi vain, ja onnea!

FLAVIUS.

Oi, suokaa
Mun jäädä tänne lohduksenne, herra!

TIMON.

Jos vihaat kiroja, niin älä viivy!
Pakene, siunattu kun oot ja vapaa:
Ihmistä karta, mua älä tapaa!

(Menevät eri taholle.)

VIIDES NÄYTÖS.

Ensimmäinen kohta.

Timonin luolan edusta.

(Runoilija ja maalari tulevat. Timon huomaa heidät luolastaan.)

MAALARI. Sen mukaan, mitä on kerrottu, pitäisi hänen olinpaikkansa olla tässä lähellä.

RUNOILIJA. Mitä ajatella hänestä? Yhäkö toteutuu huhu, että hän on niin rikas kullasta?

MAALARI. Yhä; Alcibiades sen sanoo; Phrynia ja Timandra ovat saaneet häneltä kultaa; niinikään on hän jaellut suuria määriä köyhille, kuljeksiville satureille. Hänen hovimestarinsakin kuuluu saaneen mahdottoman suuren summan.

RUNOILIJA.

Tuo hänen vararikkonsa oli siis vain ystävien koettelemista.

MAALARI. Eikä muuta; saatte nähdä hänet jälleen palmupuuna Ateenassa, kukoistavana parasten rinnalla. Ei siis ole pahimmoiksi, että osotamme hänelle ystävyyttä tässä hänen luullussa onnettomuudessaan: siitä saamme kelpomiehen nimen ja luultavasti matkammekin palkituksi, jos on varma ja tosi se, mitä hänen rikkauksistaan huhutaan.

RUNOILIJA.

Mitä teillä nyt on tarjota hänelle?

MAALARI.

Ei muuta mitään kuin käyntini, mutta lupaan hänelle oivan teoksen.

RUNOILIJA.

Samaa pitää minunkin; kerron eräästä luonnoksesta, joka koskee häntä,

MAALARI. Vallan erinomaista! Lupaaminen onkin aivan ajan henkeä; se avaa odotuksen silmät; täyttämisen on aika hölmön työtä; ja, lukuun ottamatta alhaista ja yksinkertaista kansaa, on sanassaan pysyminen aivan muodista jäänyt. Lupaaminen on hovimaista ja hienoon tapaan kuuluvaa; täyttämisen on jonkinlainen viimeinen tahto eli testamentti, joka todistaa, että sen tekijässä on äly sangen sairas.

TIMON (syrjään).

Oiva taideniekka! Et osaa ihmistä maalata niin halpaa, kuin itse olet.

RUNOILIJA. Ajattelen, mitä sanoisin häntä varten valmistavani; se täytyy olla kuvaus hänestä itsestään, jossa ilkutaan hyvän onnen hemmontaa ja paljastetaan se ääretön imartelu, mikä seuraa nuoruutta ja ylellisyyttä.

TIMON (syrjään).

Täytyykö sinun ehdottomasti ilmaantua konnana omassa teoksessasi? Aiotko muissa ihmisissä vitsoa omia vikojasi? Tee se, minulla on kultaa sinua varten.

RUNOILIJA.

Hänt' etsikäämme; tulkaa.

Se valvoo huonost' omaa parastaan,

Ken myöhästyy, kun etsii voittoaan.

MAALARI.

Niin oikein;

Kirkkaalla päiväll', eikä mustass' yössä,

Etunsa eteen täytyy olla työssä.

No, tulkaa.

TIMON (syrjään).

Heitä vastaan käyn. — Oi, kultaa,

Mik' olet jumala! Sua temppelissä

Palvellaan sikopahnaa kurjemmissa;

Sa laivan köysitöt, sa meren kynnet,

Sa kunniaan ja arvoon orjan nostat.

Ylistys sinulle! Sa nyt ja aina

Pitaalini kruunu uskovaisiisi painaa!

Nyt heitä vastaan!

(Astuu esiin.)

RUNOILIJA.

Terve, arvo Timon!

MAALARI.

Viel' äskettäisin jalo isäntämme.

TIMON.

Näenkö kerran kaksi kunnon miestä?

RUNOILIJA.

Kun, hyvyyttänne usein kokeneina,

Pakonne kuulimme ja että teistä

Luopuivat ystävät — nuo kurjat raukat.

Nuo, joiden kiittämättömyytt' ei riitä

Kurittamahan kaikki taivaan vitsat! —

Kuin! teistä, jonka tähtikirkas hyvyys

Elämän, elannonkin heille antoi!

Min' aivan raivostun ja en voi peittää

Tuon kiittämättömyyden hirmumäärää

Sanoilla kyllin suurilla.

TIMON.

Alasti käyköön, paremmin se näkyy,

Te, kunnon miehet, oleestanne kuultaa

Jo noiden muiden arvo.

MAALARI.

Hän ja minä,
Me antienne sateest' osan saimme,
Se tuntui armaalta.

TIMON.

Te, kunnan miehet!

MAALARI.

Tulimme tänne palvelemaan teitä.

TIMON.

Te kunnan miehet! Millä teille maksan?
Te juuriako syödä voitte? Mitä?
Tai juoda kylmää vettä?

MOLEMMAT.

Hyväksenne
Me teemme, mitä voimme.

TIMON.

Kunnan miehet!
Olette kuulleet, ett' on mulla kultaa;
Olette, eikö totta, kunnan miehet?

MAALARI.

Niin, herra, sitä huhutaan, mut siksi
En tullut minä, eikä ystäväni.

TIMON.

Te, kunnan miehet! — Ateenassa olet
Sa paras maalaaja, niin, totta, paras:
Elämää sinä maalaat.

MAALARI.

Mitä vielä!

TIMON.

Niin on, kuin sanon. — Ja sun runoutesi!
Niin norja on ja liukas värsyn juoksu.
Ett' ihan luontoa on tekokeinos.
Mut teillä, kunnan ystävät, on sentään, —
Mun sanoa se täytyy, — pieni virhe,
Ei suuri, ei, ja älkää parannukseen
Vain panko liikaa vaivaa.

MOLEMMAT.

Olkaa hyvä
Ja sanokaa se.

TIMON.

Siitä pahastutte.

MOLEMMAT.

Olemme kiitolliset.

TIMON.

Todellako?

MOLEMMAT.

Sit' älkää epäilkökään, hyvä herra.

TIMON.

Te, kumpainenkin, uskallatte konnaan
Jok' ankarasti teitä pettää.

MOLEMMAT.

Mekö?

TIMON.

Niin, kuulette sen mairetta, ja näette
Sen juonet, tunnette sen pattotyöt,
Te sitä rakastatte, ruokitte,
Povessa sitä kannatte, mut, tietkää,
Se täys' on konna.

MAALARI.

Minä, hyvä herra,
En moista tunne.

RUNOILIJA.

Enkä minä.

TIMON.

Nähkääs,
Rakastan teitä: multa saatte kultaa;
Pois vain nuo konnat pankaa seurastanne.
Survaiskaa, hirttäkää, loakkoon syöskää,
Ne surmatkaa jos miten; tulkaa sitten
Mun tyköni, niin saatte kultaa kyllin.

MOLEMMAT.

Nimittäkää ne, että tuntisimme.

TIMON.

Sinä tuonne, sinä tänne, — kaks vain yhteen!
Vaikk' erillään on kumpikin ja yksin,
Niin kummankin on seurass' aika konna.
(Maalarille.) Jos siinä, missä seisot, katu' ei konnaa,
Tuot' älä lähesty. — (Runoilijalle.) Jos tahdot olla
Miss' on vain yksi konna, vältä tuota. —
Pois! Tääll' on kultaa; haitte kultaa, orjat.
Kas, tässä palkka työstäsi: pois täältä!
Sa, kullankeittäjä, tee kultaa tuosta!
Kirotat koirat, hiiteen!

(Menee, ajaen heitä edellään, lyöden ja piesten.)

Toinen kohtaus.

Sama paikka.

(Flavius ja kaksi senaattoria tulee.)

FLAVIUS.

Koette turhaan häntä puhutella:
Niin itseens' on hän sulkeunut, ett' ei
Hänt' ykskään ihmishaamu, pait hän itse,
Voi lähestyä.

1 SENAATTORI.

Luolalleen vie meidät.

Ateenalaiset toimeks antoi meille
Puhua hänen kanssaan.

2 SENAATTORI.

Sama aina

Ei ole ihminen. Noin hänet muutti
Surut ja aika; ajan hellä käsi
Voi onnen kääntää taas ja hänet muuttaa
Viel' entiselleen. Luokseen meidät saata,
Käy sitten, miten käykään.

FLAVIUS.

Täss' on luola. —

Tydytys olkoon, rauha! Timon, Timon!
Tääll' ystäviä on. Ateena teitä

Tervehtii kahden senaattorin kautta;
Oi, puhutelkaa heitä, jalo Timon!

(Timon tulee.)

TIMON.

Aurinko, joka virvoitat, nyt polta!
No, puhukaa, te, hirtehiset! Purkoon
Jokainen kunnan sana rakon kieleen,
Ja joka viekas syököön kielen juurta
Ja puhuessanne sen mädättäköön!

1 SENAATTORI. Arvoisa Timon, —

TIMON.

Teidänlaisten kyllä
Lien arvoinen, ja tekin Timonin.

2 SENAATTORI. Ateenan senaatti sua tervehtii.

TIMON.

Suur' kiitos! Vastuuks antaisin ma ruton,
Jos käsillä se ois.

1 SENAATTORI.

Oi, unhota.

Mit' itsekin sun tähtes paheksomme.
Senaatti yksin mielin kutsuu sinut
Takaisin Ateenaan ja arvopaikat
Sinulle tarjoo, vartavasten vapaat
Sun käyttääksesi.

2 SENAATTORI.

Tunnustavat kaikki,

Ett' on sua törkeästi laiminlyöty.
Nyt koko valtakunta, — joka harvoin
Sanansa pyörtää — tuntee kaipaavansa
Timonin apua, ja tuhon päivää
Se varoo, jos ei Timonia auta.
Se tuo nyt meidän kautta tuskans' ilmi
Ja tarjoo hyvitystä, joka painaa
Vaa'assa alas kaikki loukkaukset:
Niin, moisen määrän rakkautta ja kultaa,
Ett' täysin sill' on vääräys sovitettu
Ja rakkautensa kuva sydämmeesi
Ijäksi piirretty.

TIMON.

Mun hurmaatte

Ja hellytätte melkein kyyneliin.
Nyt narrin sydän vain ja naisen silmä,
Ett' itkeä ma voisin lohdullenne.

1 SENAATTORI.

Siis palata jos mielit kanssamme
Ja johtos ottaa meidän Ateenamme,
Sinun ja meidän, niin saat kiitokset
Ja vallan valtuuden ja nimellesi
Ikuisen maineen, takaisin kun lyömme
Tuon hurjan Alcibiadeen, jok' ihan
Kuin villikarju isänmaansa rauhaa
Nyt myllertää.

2 SENAATTORI. Ja ravistellen miekkaans Ateenan uhkaa valleja.

1 SENAATTORI.

Siis, Timon —

TIMON.

No niin, ma tahdon; siis ma tahdon, näin:
Väkemme Alcibiades jos tappaa,
Tervehdys viekää Alcibiadeelle,
Ett' Timon siit' ei piittaa. Mut Ateenan
Jos ryöstää, vanhustemme nykii partaa,
Ja petomaisen, irstaan, hullun sodan
Häväistäväksi antaa pyhät neitseet,
Niin tietköön, tietköön — Timon se nyt puhuu —:
Surkeillen vanhusta ja nuorukaista,
Sen vain ma sanon, ett' en siitä piittaa;
Hän suuttukoon; en veitsistään ma piittaa,
Kun vain on teillä kurkut; sanon, että
Vihollisleirissä on veitsinysä
Minulle rakkaampi kuin arvokkaimmat
Ateenan kurkut. Näin nyt jätän teidät
Jumalten lempeään ja hellään huomaan,
Kuin vartijalle varkaan.

FLAVIUS.

Viipy turhaa.

TIMON.

Juur' hautakirjoitustani ma piirsin;
Sen näette huomenna. Nyt alkaa parata
Tää pitkä elämä- ja terveys-tauti;
Kaikk' antaa tyhjyys. Eläkää te yhä:
Teit' Alcibiades ja häntä te
Ijäti vaivatkaa!

1 SENAATTORI.

On puhe turhaa.

TIMON.

Rakastan sentään maatani, eik' ole
Yleinen haaksirikko riemuks mulle,
Niin kuin käy huhu.

1 SENAATTORI.

Puhett' ihanaa!

TIMON.

Terveiset rakkaille maanmiehilleni, —

1 SENAATTORI. Nuo sanat huultesi on kaunistus.

2 SENAATTORI. Ja niinkuin sankar' riemuporttihinsa, Ne korvaan kulkee.

TIMON.

Terveisiä vieden,

Sanokaa heille, että — hoivaks huolten,
Huokausten, tappioiden, sotapelvon
Ja lemmen tuskien ja muiden vaivain,
Joit' elon tiellä luonnon heikko pursi
Saa kestää, — teen sen hyvän, että neuvon,
Kuink' Alcibiadeen voi raivon välttää.

2 SENAATTORI. Tuo tietää hyvää; takaisin hän tulee.

TIMON.

Täss' aituuksessa mulla kasvaa puu,
Jok' on mun hetikohta tarvis kaataa.
Sanokaa ystävilteni ja muille,
Koko Ateenalle, kaiken säätyisille
Ylimmäst' alimpaan, jos kuka tahtoo
Tuskastaan lopun, tulkoon heti tänne,
Ennenkuin kirves kaatanut on puun,

Ja hirteen käyköön. — Terveiseni viekää!

FLAVIUS.

Hänt' älkää häiritkö; noin on hän aina.

TIMON.

Takaisin älkää tulko; sana viekää,
Ett' ikimajansa on Timon tehnyt
Suolaisen meren laakaan hiekkarantaan,
Jot' ärjy laine kerran joka päivä
Valelee vahdollansa. Sinne tulkaa
Ja hautakivestäni ennustelkaa. —
Nyt, suuni, katkeruutes vaietkoon!
Vajehet rutto, myrkky korvatkoon!
Hautoja luokaa; kuolo työnne palkkaa!
Aurinko, sammu! Timon yönsä alkaa.

(Menee.)

1 SENAATTORI. Tuo mielen synkkyys hänen olentoonsa On luopumattomasti kiinnitetty.

2 SENAATTORI.

Se toivo siis on mennyt! Palatkaamme
Ja miettikäämme, voiko muulla keinoin
Hätäämme suurta häätää.

1 SENAATTORI.

Nyt on kiire.

(Menevät.)

Kolmas kohtaus.

Ateenan muureilla.

(Kaksi senaattoria ja sanansaattaja tulee.)

1 SENAATTORI. Uuraasti urkit; Onko joukot hällä Niin lukuisat, kuin sanoit?

SANANSAATTAJA.

Vähintäänkin;

Ja varustukset sitä paitse tietää
Pikaista hänen lähestymistään.

2 SENAATTORI. Hukassa ollaan, jos ei tule Timon.

SANANSAATTAJA.

Tapasin viestin, vanhan ystäväni;
Olemme eri puoluetta olleet,
Mut vanha rakkaus voitti nyt, niin että
Puheltiin ystävinä; — hänet laittoi
Timonin luolaan Alcibiades
Kirjettä viemään, jossa vaati häntä
Sotahan seuraamaan Ateenaa vastaan.
Johonka osaks itse oli syypää.

(Senaattorit palajavat Timonin luota.)

1 SENAATTORI. Tuoss' ovat veljemme.

3 SENAATTORI.

Ei Timonista

Puhetta enää; mennyt on se toivo. —
Vihollisrumpu soi, ja hurja marssi
Tukeuttaa tomuun ilman. Taistoon vaan!
Vihollis-ansaan pian joudutaan.

(Menevät.)

Neljäs kohtaus.

Metsä. Timonin luolan edusta; hautakivi näkyvässä.
(Sotamies tulee, etsien Timonia.)

SOTAMIES.

Tää lienee, selitysten mukaan, paikka.
Ken siellä? Vastaust' eikö? Mit' on tämä?
Timon on kuollut; tuoni kotiin vei;
Tuon peto loi; ei täällä ihmist', ei.
Niin, kuollut; täss' on hauta. — Tuota tuoss' en
Lukea osaa, vaan sen vahaan painan;
Päämiehemme se tuntee kirjoitukset,
Nuor' ijältään, mut tiedoiss' on hän vanha.
Ateenan luo nyt johtaa joukkojansa,
Sen tuho hänen hartain toivomansa.

(Menee.)

Viides kohtaus.

Ateenan muurien edustalla.
(Torvet soivat. Alcibiades tulee sotajoukkoineen.)

ALCIBIADES.

Riettaalle, pelkurille kaupungille
Tuloni hirmu julki torveta.
(Torventoitus kutsuu keskusteluun.
Senaattoreja ilmestyy muureille.)
Te tähän asti ajan täyttää saitte
Yltäisell' irstaudella, laiksi tehden
himonne yksin; tähän asti minä
Ja muutkin vallan varjoss' uinuvaiset.
Ristissä käsin kulkein, huokasimme
Hätäämme turhaan. Nyt on aika tullut;
Lamatun juhdan yty taas nyt väkii
Ja huutaa! "seis!" Nyt hätyytetty kurjuus
Levähtää hyllyvillä patjoillanne,
Ja riettaalt' ylpeydeltä hengen salpaa
Pako ja pelko.

1 SENAATTORI.

Jalo nuorukainen,
Kun kärsintäs ol' aatos vain, — kun vielä
Ei valtaa sulla, syyt' ei pelkoon meillä, —
Vihaasi viihdyttämään viesti pantiin,
Näin rakkaudella ylenpalttisella
Pois pestäksemme kaikki loukkaukset.

2 SENAATTORI.

Kutsuimme kaupunkiimme Timoninkin
Nöyrimmin pyynnöin, avun tarjouksin.
Ei kaikki rikkoneet, siis sodan vitsaa
Ei kaikki ansaitsekaan.

1 SENAATTORI.

Nämä muurit
Ei niiden ole luomat, jotka ovat
Sua loukanneet; ei loukkauskaan niin suuri,
Ett' yksityisen rikoksest' on tornit,
Pylvästöt, templit sorrettavat.

3 SENAATTORI.

Kuolleet
Ne ovat, jotka lähtöös oli syypäät;
Niin tyhmyyttään he häpesivät, että

Pakahtui sydän. Astu, jalo herra,
Lipuilla liehuvilla kaupunkiiimme,
Ja — kostosi jos isoo ravintoa,
Jot' inhoo luonto — ota arvan kautta
Mies joka kymmenes ja kuoloon anna;
Niin, lyötä arpaa, kenen arpomiehen
Pään poikki lyötät.

1 SENAATTORI.

Kaikk' ei rikkoneet;
Ei kohtuullista kostaa eläville
Kuolleitten töitä; rikosta kuin maita
Ei peritä. Siis, kunnan kansalainen,
Kun sisään astut, jätä ulos vihas;
Ateena säästä, kehtosi, ja nuo,
Jotk' ynnä syyllisien kanssa kaatais
Vihasi raivomyrsky. Niinkuin paimen
Lähestyy tarhaa, erittele sairaat.
Vaan älä tapa kaikkia.

2 SENAATTORI.

Min vaadit,
Sen hymylläsi voitat pikemmin
Kuin miekan iskulla.

1 SENAATTORI.

Vain jalkas astu
Pönkättyyn porttiin, niin se lentää auki,
Jos hellän sydämmesi rauhan viestiks
Edellä laitat.

2 SENAATTORI.

Hansikkaasi heitä
Tai kunnianvakuus anna muu siit', että
Hyvitys vain on, eikä meidän tuho,
Sotaasi syynä, niin saat kaupunkiiimme
Majoittaa joukkos, kunnes täysin vaatees
On tyydytetty.

ALCIBIADES.

Tuossa hansikkaani!
Pois tulkaa! Auki koskematon portti!
Timonin vihamiehet vain ja minun, —
Jotk' itse merkitkää — ne kaatukoot,
Ei kukaan muu. Ja, — jotta jalouteni
Sovittais pelkonne — ei miehist' ykskään
Saa jättää paikkaansa tai kaupunkinne
Tasaista oikeuden virtaa häätää,
Ken tekee niin, sen laki tuomitkoon
Kovimpaan rangaistukseen!

MOL. SENAATTORIT.

Jalot sanat!

ALCIBIADES.

Sananne pitäkää, ja tulkaa alas.

(Senaattorit astuvat alat muurilta ja avaavat portin.)
(Sotamies tulee.)

SOTAMIES.

Ylevä päämies, kuollut Timon on
Ja haudattuna meren rantaan aivan.
Tää hautakiven' oli kirjoitus,
Sen painoin vahaan, jonka pehmyt leima
Mun, oppimattoman, nyt tulkki olkoon.

ALCIBIADES (lukee).

"Täss' asuu kurja ruumis, jost' eris sielu kurja;
Äl' urki nimeäin: kirottu joka ihmisorja!
Täss' asuu Timon; eläissään vihasi elämää;
Sadata kyllältä, mut pitkält' älä tänne jää."
Tää hyvin viimeiset tuo tuntees ilmi;
Vaikk' ihmissäälän hylkäsit, vaikk' ilkuut
Aivomme tulvaa,[14] noita kitsaan luonnon
Norevesiä, niin sai tok ylvä henkes
Kopean Neptuninkin ijäisesti
Vikoja unhoon jääneit' itkemään
Sun alavalla haudallas. Siis kuollut
On jalo Timon. Toiste lisää siitä.
Nyt kaupunkiinne! Miekassani kannan
Oliivin oksaa. Sota tuokoon rauhaa!
Hillitköön rauha sota! Itsekuki
Nyt olkoon toisen lääkäri ja tuki!
Nyt rummut soimaan!

(Kaikki menevät.)

SELITYKSIÄ:

[1] *Avaraa vahamerta*. Vanhan ajan kansoilla oli tapana kirjoittaa vahatauluille.

[2] *Ne oisi kutsuttavat ilman veistä*. Vieraiden oli tapana itse tuoda veitset mukanaan pitoihin. Ruokasalin ovella oli tahkokivi, jossa niitä voi teroittaa. Kahvelit tulivat käytäntöön vasta Sh:n loppuajalla.

[3] *Vai naisia*. Tavatonta ei ollut, että kutsumattomia vieraita tuli naamioittuina vieraspitoihin. Muuten näkyy Timonin sanoista, että hän itse oli toimeen pannut tämän ilon vierailleen.

[4] *Haluaisin nähdä teitä Korintissa*. Korintin kaupunki oli tunnettu siveettömyydestään. Korintti oli hienompi nimitys porttolalle. Semmoisessa paikassa narri palveli, jonka vuoksi hän sanookin, että hänen emäntänsä kalttasi vieraitaan.

[5] *Niiden tapaan, jotka kiihkeästä, palavasta uskoninnosta*. Nämä sanat tarkoittanevat puritaaneja.

[6] *Se kaitkoon huonettaan*. Viittaa vanhaan englantilaiseen oikeustapaan, jonka mukaan velallista ei saatu vangita hänen omassa talossaan.

[7] *Koska vakuus teille — — — niin rakas on*. Viittaa senaattorien koronkiskomiseen.

[8] *Paikalla hän kuolkoon, s.o. Alcibiadeen ystävä, jota tämä senaatin edessä oli puolustanut*.

[9] *Ruoka on sama koko pöytäkunnalle*. Pöydän alapäässä istuville, halvemmillle pitovieraille annettiin tavallisesti huonompaa ruokaa ja juomaa, kuin ylipäässä istuville, ylhäisemmille. Sitä tapaa ei Timon nyt tahtonut käyttää.

[10] *Pesänkin kiittämättömän, s.o. Ateenan kaupungin*.

[11] *Tuo tuota, niin on j.n.e.* Nämä sanat lausuessaan, Timon ottaa kultaa käteensä.

[12] *Peittäkää nuo harvat katot ryösteillä ruumiin*. Jo Sh:n aikana oli naisilla tapana käyttää valetukkaa. Lapsiakin houkuteltiin piilopaikkoihin, joissa hiukset niiden päästä leikattiin. Tässä kehoitetaan ryöstämään kuolleilta hiuksia pään peitteeksi.

[13] *Jos olisit yksisarviainen j.n.e.* Kerrotaan yksisarviaisesta, että se raivossaan niin kiivaasti syöksee metsästäjään, joka puun taakse piiloutuneena sitä härnää, että se iskee sarvensa kiinni puuhun.

[14] *Aivomme tulvaa*. Kyyneleitä verrataan tässä aivoista lähteviksi.

*** END OF THE PROJECT GUTENBERG EBOOK TIMON ATEENALAINEN ***

Updated editions will replace the previous one—the old editions will be renamed.

Creating the works from print editions not protected by U.S. copyright law means that no one owns a United States copyright in these works, so the Foundation (and you!) can copy and distribute it in the United States without permission and without paying copyright royalties. Special rules, set forth in the General Terms of Use part of this license, apply to copying and distributing Project Gutenberg™ electronic works to protect the PROJECT GUTENBERG™ concept and trademark. Project Gutenberg is a registered trademark, and may not be used if you charge for an eBook, except by following the terms of the trademark license, including paying royalties for use of the Project Gutenberg trademark. If you do not charge anything for copies of this eBook, complying with the trademark license is very easy. You may use this eBook for nearly any purpose such as creation of derivative works, reports, performances and research. Project Gutenberg eBooks may be modified and printed and given away—you may do practically ANYTHING in the United States with eBooks not protected by U.S. copyright law. Redistribution is subject to the trademark license, especially commercial redistribution.

START: FULL LICENSE
THE FULL PROJECT GUTENBERG LICENSE
PLEASE READ THIS BEFORE YOU DISTRIBUTE OR USE THIS WORK

To protect the Project Gutenberg™ mission of promoting the free distribution of electronic works, by using or distributing this work (or any other work associated in any way with the phrase “Project Gutenberg”), you agree to comply with all the terms of the Full Project Gutenberg™ License available with this file or online at www.gutenberg.org/license.

Section 1. General Terms of Use and Redistributing Project Gutenberg™ electronic works

1.A. By reading or using any part of this Project Gutenberg™ electronic work, you indicate that you have read, understand, agree to and accept all the terms of this license and intellectual property (trademark/copyright) agreement. If you do not agree to abide by all the terms of this agreement, you must cease using and return or destroy all copies of Project Gutenberg™ electronic works in your possession. If you paid a fee for obtaining a copy of or access to a Project Gutenberg™ electronic work and you do not agree to be bound by the terms of this agreement, you may obtain a refund from the person or entity to whom you paid the fee as set forth in paragraph 1.E.8.

1.B. “Project Gutenberg” is a registered trademark. It may only be used on or associated in any way with an electronic work by people who agree to be bound by the terms of this agreement. There are a few things that you can do with most Project Gutenberg™ electronic works even without complying with the full terms of this agreement. See paragraph 1.C below. There are a lot of things you can do with Project Gutenberg™ electronic works if you follow the terms of this agreement and help preserve free future access to Project Gutenberg™ electronic works. See paragraph 1.E below.

1.C. The Project Gutenberg Literary Archive Foundation (“the Foundation” or PGLAF), owns a compilation copyright in the collection of Project Gutenberg™ electronic works. Nearly all the individual works in the collection are in the public domain in the United States. If an individual work is unprotected by copyright law in the United States and you are located in the United States, we do not claim a right to prevent you from copying, distributing, performing, displaying or creating derivative works based on the work as long as all references to Project Gutenberg are removed. Of course, we hope that you will support the Project Gutenberg™ mission of promoting free access to electronic works by freely sharing Project Gutenberg™ works in compliance with the terms of this agreement for keeping the Project Gutenberg™ name associated with the work. You can easily comply with the terms of this agreement by keeping this work in the same format with its attached full Project Gutenberg™ License when you share it without charge with others.

1.D. The copyright laws of the place where you are located also govern what you can do with this work. Copyright laws in most countries are in a constant state of change. If you are outside the United States, check the laws of your country in addition to the terms of this agreement before downloading, copying, displaying, performing, distributing or creating derivative works based on this work or any other Project Gutenberg™ work. The Foundation makes no representations concerning the copyright status of any work in any country other than the United States.

1.E. Unless you have removed all references to Project Gutenberg:

1.E.1. The following sentence, with active links to, or other immediate access to, the full Project Gutenberg™ License must appear prominently whenever any copy of a Project Gutenberg™ work (any work on which the phrase “Project Gutenberg” appears, or with which the phrase “Project Gutenberg” is associated) is accessed, displayed, performed, viewed, copied or distributed:

This eBook is for the use of anyone anywhere in the United States and most other parts of the world at no cost and with almost no restrictions whatsoever. You may copy it, give it away or re-use it under the terms of the Project Gutenberg License included with this eBook or online at www.gutenberg.org. If you are not located in the United States, you will have to check the laws of the country where you are located before using this eBook.

1.E.2. If an individual Project Gutenberg™ electronic work is derived from texts not protected by U.S. copyright law (does not contain a notice indicating that it is posted with permission of the copyright holder), the work can be copied and distributed to anyone in the United States without paying any fees or charges. If you are redistributing or providing access to a work with the phrase “Project Gutenberg” associated with or appearing on the work, you must comply either with the requirements of paragraphs 1.E.1 through 1.E.7 or obtain permission for the use of the work and the Project Gutenberg™ trademark as set forth in paragraphs 1.E.8 or 1.E.9.

1.E.3. If an individual Project Gutenberg™ electronic work is posted with the permission of the copyright holder, your use and distribution must comply with both paragraphs 1.E.1 through 1.E.7 and any additional terms imposed by the copyright holder. Additional terms will be linked to the Project Gutenberg™ License for all works posted with the permission of the copyright holder found at the beginning of this work.

1.E.4. Do not unlink or detach or remove the full Project Gutenberg™ License terms from this work, or any files containing a part of this work or any other work associated with Project Gutenberg™.

1.E.5. Do not copy, display, perform, distribute or redistribute this electronic work, or any part of this electronic work, without prominently displaying the sentence set forth in paragraph 1.E.1 with active links or immediate access to the full terms of the Project Gutenberg™ License.

1.E.6. You may convert to and distribute this work in any binary, compressed, marked up, nonproprietary or proprietary form, including any word processing or hypertext form. However, if you provide access to or distribute copies of a Project Gutenberg™ work in a format other than “Plain Vanilla ASCII” or other format used in the official version posted on the official Project Gutenberg™ website (www.gutenberg.org), you must, at no additional cost, fee or expense to the user, provide a copy, a means of exporting a copy, or a means of obtaining a copy upon request, of the work in its original “Plain Vanilla ASCII” or other form. Any alternate format must include the full Project Gutenberg™ License as specified in paragraph 1.E.1.

1.E.7. Do not charge a fee for access to, viewing, displaying, performing, copying or distributing any Project Gutenberg™ works unless you comply with paragraph 1.E.8 or 1.E.9.

1.E.8. You may charge a reasonable fee for copies of or providing access to or distributing Project Gutenberg™ electronic works provided that:

- You pay a royalty fee of 20% of the gross profits you derive from the use of Project Gutenberg™ works calculated using the method you already use to calculate your applicable taxes. The fee is owed to the owner of the Project Gutenberg™ trademark, but he has agreed to donate royalties under this paragraph to the Project Gutenberg Literary Archive Foundation. Royalty payments must be paid within 60 days following each date on which you prepare (or are legally required to prepare) your periodic tax returns. Royalty payments should be clearly marked as such and sent to the Project Gutenberg Literary Archive Foundation at the address specified in Section 4, “Information about donations to the Project Gutenberg Literary Archive Foundation.”
- You provide a full refund of any money paid by a user who notifies you in writing (or by e-mail) within 30 days of receipt that s/he does not agree to the terms of the full Project Gutenberg™ License. You must require such a user to return or destroy all copies of the works possessed in a physical medium and discontinue all use of and all access to other copies of Project Gutenberg™ works.
- You provide, in accordance with paragraph 1.F.3, a full refund of any money paid for a work or a replacement copy, if a defect in the electronic work is discovered and reported to you within 90 days of receipt of the work.
- You comply with all other terms of this agreement for free distribution of Project Gutenberg™ works.

1.E.9. If you wish to charge a fee or distribute a Project Gutenberg™ electronic work or group of works on different terms than are set forth in this agreement, you must obtain permission in writing from the Project Gutenberg Literary Archive Foundation, the manager of the Project Gutenberg™ trademark. Contact the Foundation as set forth in Section 3 below.

1.F.

1.F.1. Project Gutenberg volunteers and employees expend considerable effort to identify, do copyright research on, transcribe and proofread works not protected by U.S. copyright law in creating the Project Gutenberg™ collection. Despite these efforts, Project Gutenberg™ electronic works, and the medium on which they may be stored, may contain “Defects,” such as, but not limited to, incomplete, inaccurate or corrupt data, transcription errors, a copyright or other intellectual property infringement, a defective or damaged disk or other medium, a computer virus,

or computer codes that damage or cannot be read by your equipment.

1.F.2. LIMITED WARRANTY, DISCLAIMER OF DAMAGES - Except for the "Right of Replacement or Refund" described in paragraph 1.F.3, the Project Gutenberg Literary Archive Foundation, the owner of the Project Gutenberg™ trademark, and any other party distributing a Project Gutenberg™ electronic work under this agreement, disclaim all liability to you for damages, costs and expenses, including legal fees. YOU AGREE THAT YOU HAVE NO REMEDIES FOR NEGLIGENCE, STRICT LIABILITY, BREACH OF WARRANTY OR BREACH OF CONTRACT EXCEPT THOSE PROVIDED IN PARAGRAPH 1.F.3. YOU AGREE THAT THE FOUNDATION, THE TRADEMARK OWNER, AND ANY DISTRIBUTOR UNDER THIS AGREEMENT WILL NOT BE LIABLE TO YOU FOR ACTUAL, DIRECT, INDIRECT, CONSEQUENTIAL, PUNITIVE OR INCIDENTAL DAMAGES EVEN IF YOU GIVE NOTICE OF THE POSSIBILITY OF SUCH DAMAGE.

1.F.3. LIMITED RIGHT OF REPLACEMENT OR REFUND - If you discover a defect in this electronic work within 90 days of receiving it, you can receive a refund of the money (if any) you paid for it by sending a written explanation to the person you received the work from. If you received the work on a physical medium, you must return the medium with your written explanation. The person or entity that provided you with the defective work may elect to provide a replacement copy in lieu of a refund. If you received the work electronically, the person or entity providing it to you may choose to give you a second opportunity to receive the work electronically in lieu of a refund. If the second copy is also defective, you may demand a refund in writing without further opportunities to fix the problem.

1.F.4. Except for the limited right of replacement or refund set forth in paragraph 1.F.3, this work is provided to you 'AS-IS', WITH NO OTHER WARRANTIES OF ANY KIND, EXPRESS OR IMPLIED, INCLUDING BUT NOT LIMITED TO WARRANTIES OF MERCHANTABILITY OR FITNESS FOR ANY PURPOSE.

1.F.5. Some states do not allow disclaimers of certain implied warranties or the exclusion or limitation of certain types of damages. If any disclaimer or limitation set forth in this agreement violates the law of the state applicable to this agreement, the agreement shall be interpreted to make the maximum disclaimer or limitation permitted by the applicable state law. The invalidity or unenforceability of any provision of this agreement shall not void the remaining provisions.

1.F.6. INDEMNITY - You agree to indemnify and hold the Foundation, the trademark owner, any agent or employee of the Foundation, anyone providing copies of Project Gutenberg™ electronic works in accordance with this agreement, and any volunteers associated with the production, promotion and distribution of Project Gutenberg™ electronic works, harmless from all liability, costs and expenses, including legal fees, that arise directly or indirectly from any of the following which you do or cause to occur: (a) distribution of this or any Project Gutenberg™ work, (b) alteration, modification, or additions or deletions to any Project Gutenberg™ work, and (c) any Defect you cause.

Section 2. Information about the Mission of Project Gutenberg™

Project Gutenberg™ is synonymous with the free distribution of electronic works in formats readable by the widest variety of computers including obsolete, old, middle-aged and new computers. It exists because of the efforts of hundreds of volunteers and donations from people in all walks of life.

Volunteers and financial support to provide volunteers with the assistance they need are critical to reaching Project Gutenberg™'s goals and ensuring that the Project Gutenberg™ collection will remain freely available for generations to come. In 2001, the Project Gutenberg Literary Archive Foundation was created to provide a secure and permanent future for Project Gutenberg™ and future generations. To learn more about the Project Gutenberg Literary Archive Foundation and how your efforts and donations can help, see Sections 3 and 4 and the Foundation information page at www.gutenberg.org.

Section 3. Information about the Project Gutenberg Literary Archive Foundation

The Project Gutenberg Literary Archive Foundation is a non-profit 501(c)(3) educational corporation organized under the laws of the state of Mississippi and granted tax exempt status by the Internal Revenue Service. The Foundation's EIN or federal tax identification number is 64-6221541. Contributions to the Project Gutenberg Literary Archive Foundation are tax deductible to the full extent permitted by U.S. federal laws and your state's laws.

The Foundation's business office is located at 809 North 1500 West, Salt Lake City, UT 84116, (801) 596-1887. Email contact links and up to date contact information can be found at the Foundation's website and official page at www.gutenberg.org/contact

Section 4. Information about Donations to the Project Gutenberg Literary Archive Foundation

Project Gutenberg™ depends upon and cannot survive without widespread public support and

donations to carry out its mission of increasing the number of public domain and licensed works that can be freely distributed in machine-readable form accessible by the widest array of equipment including outdated equipment. Many small donations (\$1 to \$5,000) are particularly important to maintaining tax exempt status with the IRS.

The Foundation is committed to complying with the laws regulating charities and charitable donations in all 50 states of the United States. Compliance requirements are not uniform and it takes a considerable effort, much paperwork and many fees to meet and keep up with these requirements. We do not solicit donations in locations where we have not received written confirmation of compliance. To SEND DONATIONS or determine the status of compliance for any particular state visit www.gutenberg.org/donate.

While we cannot and do not solicit contributions from states where we have not met the solicitation requirements, we know of no prohibition against accepting unsolicited donations from donors in such states who approach us with offers to donate.

International donations are gratefully accepted, but we cannot make any statements concerning tax treatment of donations received from outside the United States. U.S. laws alone swamp our small staff.

Please check the Project Gutenberg web pages for current donation methods and addresses. Donations are accepted in a number of other ways including checks, online payments and credit card donations. To donate, please visit: www.gutenberg.org/donate

Section 5. General Information About Project Gutenberg™ electronic works

Professor Michael S. Hart was the originator of the Project Gutenberg™ concept of a library of electronic works that could be freely shared with anyone. For forty years, he produced and distributed Project Gutenberg™ eBooks with only a loose network of volunteer support.

Project Gutenberg™ eBooks are often created from several printed editions, all of which are confirmed as not protected by copyright in the U.S. unless a copyright notice is included. Thus, we do not necessarily keep eBooks in compliance with any particular paper edition.

Most people start at our website which has the main PG search facility: www.gutenberg.org.

This website includes information about Project Gutenberg™, including how to make donations to the Project Gutenberg Literary Archive Foundation, how to help produce our new eBooks, and how to subscribe to our email newsletter to hear about new eBooks.